

ELŐFIZETÉS

REKLYÉN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETMÉNYEK:
 A hirdetés első sor egyezőre 20 Hl.
 második sorozatára 10 Hl-er.

NYILTARTÁS: 48 Hl-er.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyesített
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Rézvály-
 Társaság.
 József főherceg-ut 21. sz.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FRANKÓ SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, október 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérólk: A hétköznapoktól a gyásznapiig.
- A legyőzött munkások.
- Fosztogató urleányok.
- Október 6.
- A legszebb virágdíszítések.
- Felséges vidámságok.
- A fess hadnagy és barátja: a telve Bert.
- A primadonna-moder.
- Adószedés tüzzel-vasal.
- Kalendarrók Aradon.
- Thaly Kálmán díszpolgári oklevele.
- Háboru vagy béke?
- Titokzatos urak az aradi vesztőhelyen.
- Reklám nélkül.
- Elutazott a spanyol királyi pár.
- Tarkaságok.
- Tarca: Egy vé és nap krónikál.

A hétköznapoktól a gyásznapiig.

Arad, október 3.

Az utolsó hétköznapra, a mely a nemzeti gyász ünnepéről bennünket elválaszt, ejtsünk arról szót: hogy bocsuljuk meg mi október hatodikán innét és túl a vértanuk kultuszát. A fekete évfordulón, a mi történik, azt már az ország teszi. Mi, az aradi emberek, csak keretei vagyunk a kegyelet megnyilatkozásának. De a hétköznapokon, az egész esztendőben, a mi kötelességünk ennek a kultusznak ápolása. Hát erről szójunk, mielőtt a lelkeket lefogó mély, ünnepi hangulat a panaszkodást el nem némitja.

A vértanuk és a rendőr.

Az aradi rendőr, ha ugyan típusnak nevezhető, nem sokban különbözik a nagy-

városok rendőreitől. Nem oly szolgálatkész, mint a német Schutzmann, nem olyan fontoskodó, mint a budapesti rendember. Jóindulatu, egyszerű kardviselő, aki tőle telhetőleg igyekszik ellátni, ami a tennivalója. Ha kell, reprezentál, ha kell, öklözik ama bizonyos japán rendszer szabályainak betartásával.

De az aradi rendőrnek más dolga is lenne. A német városokban a rendőr nemcsak az utca strázsája, hanem az idegenek gyámja is. A rendőr eleven Baedekerje a város látnivalóinak. Nemcsak az utcákat mutatja meg a kérdezősködőknek, hanem a város nevezetességeiről is számot adhat. Természetes: az idegen elsőben is a rendőrhöz fordul, s a modern város azzal adja jelét a nyugati voltának, hogy ha az idegent megbecsüli.

Hát ez a hiba a mi rendőreinknek. Bizonyosan néhány ezerre tehető azon magyarak száma, akik pusztán a lelkük szükségétől vezetve jönnek a vértanuk városába. S ha a rendőrhöz fordulnak, a mi rendőreink semmit se tudnak neki a vértanuk-élményekről szólni. A szobrot megmutatják, de azt aligha tudják megmondani, hogy mikor készült. Jó részük a vesztőhelyről se tud, az meg éppen kivan zárva, hogy a sáncokról tudjon, ahol a négy tábornokot agyonlőtték. Vécsey sirja, névtelen hősök emléke: ez mind idegen fogalom előttük. Pedig az idegenek, ha erről tájékoztatni akarják magukat, középiskolai tanárokhöz nem fordulhatnak, csak a rendőrhöz. Másutt a hordárokat lehet idegenvezetőkül használni; a nürnbergi hordár

egy esztétikus szakértelmével beszél Albrecht Dürerről, meg Peter Vischer apré szobrairól. A mi hordáraink azonban a közvetett szavazati jogra várók legsötétebbjei közé tartoznak.

Tavaly ezer egy néhány koronát adtunk arra, hogy a rendőrök a dzsiu-dzsi-cut megtanuják. Főkapitány ur, kétszer annyit sem sajnálunk, ha minden rendőrt betanítanak arra, hogy a kegyelet zárandokainak néhány okos és hasznos tájékoztató szót tudjanak mondani. És ez legalább is kötelessége a városnak az idegenekkel szemben, akik pénz- és időáldozattal jönnek ide, a vértanuk városába.

Egy-két kis táblát!

„És az ereklyemuzeumban volt?” — „Az ereklyemuzeumban? Az is van?” — „Hogyne!...” — „Bizony, én nem tudtam.”

Vasuton járó aradok három-négyszer is folytathattak ilyen beszélgetést olyanokkal, akik vagy Aradról jöttek, vagy valaha ottan járiak. És a mikor az idegen megalkja, hogy mi mindent láthatott volna a muzeumban, úgy éri magát, mint aki Velencében volt és a doge palotát nem járta be.

De hát honnét is tudja az idegen, hogy itt muzeuma van a szabadságharc beszédes emlékeinek? A Salzburgban járóknak lépten nyomon szemébe ötlük a Mozart-muzeumra való figyelmeztetés, pedig az egész alig áll három szobából, a mely Mozart szülőházának harmadik emeletén van. Nálunk talán észreveszik a

A hétről.

Királynapok.

Örök panaszra áll a szájunk
 S rózsásabb lét után sóvárgunk!
 És nem tetszik nekünk itt semmi,
 S a vágyunk csak: Newyorkba menni.
 S kimondjuk: ez a bűn hazája,
 Nagy kőhalmazt zudítva rája.
 Itt műveletlenség tanyázik,
 S szörnyen nagy a szegénység már itt.
 Szóval: e hon se jó, se szép,
 S ki itt hagyja: okos, derék.
 S mig e nemzetnek ifja, lánya
 Elkészül menni más hazába,
 Sopánkodik órákon ál al
 S meglegedve nincs honával,
 Addig más népek tömkelegje
 Nagy boldogan jön Budapestre,
 Hódolni: szépnek; nézni, látni,
 A scytha várost megcsudálni,
 Amely szépségben úgy halad,
 Mint a sebés express-vonat.
 Jön az angol, francia, német,
 Nézni: e hon oly árva tényleg?
 És jönnek-mennek nagy királyok,
 Hódolást tiszteletük Ferdinándot,

(Nem jöhetett vón' el Aradra,
 Sok aró-büzt nyelt vón' nagy orra.)
 S alig hogy elment Ferdinándka,
 Jött Alfonz, spanyolok királya
 — S el nem hagyá e nemzetet
 A magyar vendégszeretet.

Pestnek minden kicsinye-nagyja
 Spanyol királyi párt fogadta.
 S e hon, amelyről száll a fáma:
 Hogy fiait jól el nem látja,
 Nem ad pénzt husra és kenyérré
 És mint ura, — több a szegénye,
 Ez a hon most pompába', fénybe',
 Ragyogásba' és tündöklésbe',
 Várt' a spanyol királyi párt —
 (S ily fényben vár minden királyt.)

Mi pedig mindent félbehagyva,
 Akár élve, vagy félig halva
 Fittyet hányván a parlamentre,
 Választó-jogot elfeledve,
 Kossuth csuzát is elmellőzve
 Vártunk a két koronás főre.
 Ez volt reményünk, — színes álmunk,
 S diadalkapukat csináltunk,
 Miből valahány éven át
 Megélt vón' pár (!) szegény család.

— Koldulni így hiába járunk,
 Mert mást mutat a ragyogásunk.
 Hiába nincs kenyér s ruhára,
 Ha jön spanyol honnak királya,
 Tündöklő fényvel tudjuk várni.
 S diszbe udvari bálba jár i,
 Kicicomázva, klakkba, frakkba,
 Szép toalettbbe, diszmagyarba,
 Csak gazdagon és fényesen,
 Vagyis hát: — udvarképesen.

S pompázunk mind, miként a páva,
 A ragyogó királyi várba,
 Melyben vagy egy királyka sincsen,
 (Magyar király nagy ritka itten!)
 Vagy ha igen: van kettő, három,
 Folyik a cercele, dinom-dánom.
 Az a sok hüvő semmiér',
 Az az pardón: tudom — miér.
 Hogy kedvünket e fénybe leljük,
 S hogy a létszámot — feleljük.

... Élünk boldog spanyol világot
 S mi — a jól ismert szalmalángok —
 Csak azt használjuk, az fogy el,
 A mi spanyol nevet visel.
 S ha véletlen dobozt ragasztok,
 Veszem a jó spanyo viaszot.

színházépületen levő rejtelmes táblát — 48 Muzeum 49 — de talán nem.

Azért, mert az ereklyemúzeum még nincs a kulturpalotában elhelyezve, nem kell titkoloznunk vele. Illendő lenne, ha a vasuti állomás épületén, a lóvasut kocsi-jain, az autbuszokon, s egyéb helyeken, a melyek az idegenek figyelmébe kerülnek, szerény táblák készülének, a melyek elmondanák, hogy a szabadságharc emlékek országos múzeuma hol van, mikor és mikép tekinthető meg. Akkor az idegenek gazdagabb, szebb hangulatúval elteleve hagynák el ezt a várost. És csodálnók, ha első szóra nem jelentkeznék egy hazafi, aki a maga lelkesedéséből ne lenne hajlandó ezeket a táblákat elkészíttetni.

A szószék.

Ez már az ünnephez tartozik, de annak olyan alsóbbrendű része, hogy arról is hétköznap illendő csak beszélni. Az a szószék, amelyről az október hatodik beszédek szokták elmondani, többnyire valami szánalmasan egyszerű faalkotmány. Talán rögtönzött valami, de ha áll ró szerezet, annál csunyább ilyen nagy ünnepies alkalomra, a nézők meg a szónokok kedvéért is érdemes lenne tisztességes, imponáló és valamelyest az izlésre is adó szószékről gondoskodni. Az idén például Thaly Kálmánt, a nagy történetírót s a város díszpolgárát meg lehetne olyan szószékekkel tisztelni, amelyről őt mindenki láthassa s amelyről ő is biztosan bázi-son mondhasza el a vértanukról szóló szavait. A nagy nemzeti ünnep, az országos ünnep keilékeihez bizony ez is odatar- toznék.

Achim András a darabontokról Püvárosi tudósítónk táviratozza: Achim L. Andras, a parasztpárt vezetője kijelentette, hogy Kristóffy Józseffel minden összehúzóást megakadályoz és nem engedi, hogy a parasztpárt a darabontokkal együtt működjen.

S nagyon diskréti hölgyek s urak
Használják a spanyol falat:
S a nép, amely magát szegénynek
Vallja és így fogad vendéget,
Vivátoz, görnyed és hajol —
Az tisztára — örült spanyol!

Pártos.

Egy véres nap krónikái.

— Riporter jegyzetek. —

A hazai és külföldi históriairás kibeszélte magát a maga őszinte, vagy ellenséges szempontjai szerint az októberi vértanúk szégyenletes és jóvátehetetlen kivégeztetéséről. Most jön azonban a főtanu, a kor riportere, — osztrák köntösbe bújtatva, hogy ő is elmondja a magáét ezekről a borzasztó és ret enetes eseményekről. Célzatosan, gyűlölködve és nem egyszer rágalmazó módon beszél, de kit bontanak ma ezek a pi-zkolódások?! Egy csodálatos és a mi szívünkhöz elszakíthatatlanul odakapcsolt fényes korszaknak históriai dokumentumai ma már ezek a riporteri jelentések is, melyek osztrák kézből valék — osztrák hírlap számára, mivel Magyarországon 1849. október havában Haynau jóvóltából magyar hírlap egyetlen egy sem jelenetett meg.

Történetírásunk eddig fi yelmen kívül hagyta ezeket a hírlapi tudósításokat, holott gazdag

A legyőzött munkások.

Az aradi sztrájkok és a kivándorlás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara most megjelent évi jelentése rendkívül figyelemreméltó adatokat tartalmaz a múlt évi sztrájkokról és a kivándorlásról. A jelentés szerint az aradi munkásharcok j. bbára a munkások vereségével végződtek. A kivándorlás számadatai nagyon elszomorítóak.

A jelentés erre vonatkozó részei itt következnek:

(A sztrájkok)

Az ipari munkásviszonyok az elmúlt esztendőben korántsem voltak oly rosszak és aggasztóak, mint az 1906. évben; ugyanis a bérmozgalmak száma és ereje jelentékenyen csökkent. De változáson ment keresztül a bérmozgalmak általános jellege is. 1906-ban még a küzdelem inkább az egyes munkások és munkaadók között folyt le, de 1907-ben már többnyire a munkásszakszervezetek és az ezek mintájára megalakult munkaadó szövetségek között történt. Így a mozgalmak sokkal szívósabbak voltak, általában hosszabb ideig tartottak és csaknem mindig a munkásokra végződtek kedvezőtlenül.

A kamarai székhelyen, Aradon az 1906. évi tizenkét sztrájkjal szemben 1907-ben hevesebb bérmozgalmak nem folytak le. A legtöbb kellemetlenség még az építőipari munkásokkal volt, akik miatt a munkazárlat nyolc hétig tartott és mintegy háromszázezer korona kárt okozott, mert a munkaadók a munkabérek körülbelül 10—12 százalékkal emelték. Ennek dac ra is kitört június hónapban a sztrájk, amely később munkaadó-bojkottba ment át. Ezzel szemben a munkás-kizárást alkalmazták a munkaadók, akik hogy megrendeléseiknek legalább némileg eleget tudjanak tenni, idegenből (főleg Morvaországból) hozattak munkásokat. — A többi, 1907-ben, a kamarai székhelyen lefolyt bérmozgalmak a következők voltak:

1907. évi április hó 3-án a gázgyár-részvénytársaság huszonhárom bádogos és szerelő munkása magasabb bérköveteléssel sztrájkba lépett; e bérmozgalom már április 5-én a munkásokra nézve eredménytelenül végződött, mert a gyár vezetősége a gyárban alkalmazott négy szervezetlen munkás elbocsátásába semmi esetre sem volt hajlandó beleegyezni. A munkások bérvesztessége kétszáz koronára rugott.

Ez év április 22-ikétől május hó 3-ig új munkarend és árszabály megállapítása céljából a cipész-szakmabeli 115 férfi- és 11 nőmunkás sztrájkot folytatott huszonnégy cipésmester ellen. Több ízben folytatott békéltetés után a bérmozgalomból kifolyólag a munkások követeléseiket nagyrészt elérték. Bérvesztességük 2300 koronára tehető.

Hasonló okból ugyane szakmabeli iparossegédek a többi kisiparosokkal szemben 1907. év szeptember hó 24-től négy napig tartott bérharcot folytatott, 70 férfi és 15 nőmunkás 47 cipésmester ellen. A segédek a kívánt béremelést elérvén, hatszáz korona bérvesztesség elszenvedése után, ismét felkeresték munkahelyeiket. Az asztalos munkásoknak, bár általános munkabérük öt korona volt, még s sikerült bérmozgalom után béremelést kiereszokolniok. Mozgalmuknak, amely egész nyáron át tartott, indító oka szintén hatalmi kérdés volt — Ellenben a Weitzer-féle vaggongyárban, ahol 1906-ban mintegy 320 munkás körülbelül két hétig szünetelt, 1907-ben munkaszünetelés nem volt. A szakmunkások napi átlagos munkabére 6—7 korona, a gyári munkásoké 220 korona volt. A szakmunkásokban a kivándorlások miatt hiány mutatkozott, amelyet a vidéki városokban és Budapesten szerzett munkaerővel kellett pótolni.

Aradmegyében csak egy sztrájk zajlott le; még pedig Eleken egy műmalomban. Ugyanis egy főmolárnak az elbocsátása ellen tizenhatalom munkás foglalt állást a műmalom vezetőségével szemben, egyszersmind béremelést is követelve. A méltányos béremeléshez a malom vezetősége készséggel hozzájárult, csak a már elbocsátott főmolnár visszafogadása ellen tiltakozott. Egy hétig tartó munkabeszüntetés után a főmolnárt ismét visszafogadták és a béke helyre állt 271 korona bérvesztesség árán.

és értékes anyag van felhalmozva bennök. De nemcsak a bécsi lapokban, hanem sokkal inkább a francia, olasz, angol spanyol és a németbirodalmi lapokban, melyek szabadságharcunk minden mozzanatáról kitűnően értesítették közönségüket. A bécsi lapok magatartása azonban valamennyi között a legvadab és mondhatni legbarbárabb volt. Ezek még a kivégzések után sem átalottak magasabb morálról, az összesség érdekeiről olyan értelemben beszélni, hogy a magasabb szempontok kényszerítő szükségességével magyarázzák a világhistóriában példátlanul álló brutális és embertelen gyilkosságokat.

1849. október havában folytak le ezek a szégyenletes s elkövetőikre felebezhetlenül megbecstelenítő besti-litások, miknek áldozata lett száz és száz olyan kiválóság, kiknek emléke kitörülhetetlenül benne él örök időkhig a magyarság szívében. Az egykoru hírlapi tudósítók főbb jelentéseit közöljük ezúttal az októberi áldozatok kiválóbb alakjairól. Megjegyezzük, hogy e tudósításokat a magyarellenes Wiener Abend Courier, az Oesterreichischer Courier és a Constitutionelle Blatt közlései alapján állítottuk egybe.

Gróf Batthyány Lajos kivégzése.)

Pestről írják: A tegnapi nap folyamán általános elrémülésre az a hír terjedt el, hogy gróf Batthyány Lajos, volt magyar miniszterelnök kötélt általi halálra ítéltetett és kivégeztetett. Ez-n, kissé meglepő ítéletet (hivatalos

értesítés hiányában) azzal magyarázhatjuk meg, hogy a gróf éppen egy évvel ezelőtt Latour hadügyminiszter halálának előidézésében erősen kompromittálva volt. Csakugyan, ma reggel minden előkészület meg volt téve a kivégzéshez az Újépület mellett levő régi fátelen (Holtzplatz), midőn váratlanul a már kivonult csapatok ismét bevonultak és az akasztófa elhordatott. Pillanat alatt az a hír terjedt el, hogy a gróf öngyilkosságot követett el. Sebe nem életveszélyes, de mégis súlyos természetű, minél fogva a kivégzést felgyógyulásáig és annak kipuhatólásáig, hogy miként jutott fegyverhez, felfüggesztették. Eközben hitelt érdemlő forrásból hallom, hogy nevezettnek megkegyelmezték. Hogy miként és milyen módzatok mellett, később fog a hivatalos haditörvényszék által tudtul adatni. A vesztőhelyet, mint hasonló alkalmakkor mindig, sok nézőközönség állotta körül. Fájdalmasan érintett azonban, hogy az emberek, kik különben a műveltebb osztályhoz tartoznak, erőmegfeszítéssel is törekedtek az akasztófa közelébe jutni, hogy közvetlen-közlelől élvezhessenek egy pillanatot, mely minden jobbgondolkodásának lelkében csak iszonyatot keltethet és azt az óhajt, hogy ilyen jelenetekről még beszélni se halljon.

(Wiener Ab. Courier Nr. 54.)

— Madártesütlések jelentik, hogy gróf Batthyány Lajoson a kivégzés a nyakán levő seb miatt nem kötél hanem golyó és per által fog végrehajtani.

(El Magyarországból.)

A kivándorlás a kamarai kerületből az elmúlt évben is óriási nagy méretű volt. Talán egyetlen egy évben sem hagyták el annyian a hazai földet, mint épen az elmúlt esztendőben. A kamarai székhelyen kívül a kerület többi részéből kivándorlásra kényszerült lakosoknak túlnyomó része az őstermelők közül került ki. Ez az adat egyszersmind megadja a feleletet arra a kérdésre, amely az ily nagyméretű kivándorlás okát kutatja. A kerületnek ép úgy, mint az egész ország lakosságának nagy része őstermelő, akiknek megmaradása és boldogulása kizárólag az évi terméstől függ: ha ez nem kedvező, sőt ha a múlt évihez hasonlóan gyöngye, egész éven át szűkölködni kell. A múlt évi rossz terméshez hozzájárultak a kedvezőtlen munkás- és minden téren tapasztalt drágasági viszonyok, amelyek, nem csak az őstermelők, hanem az iparosok és kereskedők megélhetését is megnehezítették. Így azután nem csoda, ha az elmúlt esztendőben az iparosok és kereskedők közül is mind többen kerestek a boldogulásra vagy csak a megélhetésre alkalmasabb földet.

A múlt évi kerületbeli kivándorlásra vonatkozó adatok a következők:

	Arad- városban	Arad-Békés- vármegyében	Csanád- vármegyében	Hunyad- vármegyében	Összesen	
Kiadott utlevél és pedig:	681	4268	1425	1124	3528	11.119
Amerikába szülő	306	3418	1350	897	2897	8.443
Balkáni országokba	97	640	17	—	1090	1.844
Európa egyéb részeibe	188	213	58	22	146	627
A kivándorlók foglalkozása volt:						
Őstermelő	39	4063	1148	1000	3550	9.620
iparos	187	(213)	214	10	208	—
kereskedő	23	(—)	30	74	40	—
egyéb	—	—	38	—	—	38

TANÜGY.

(=) Kereskedelmi szakelőadások Az Aradi Kereskedők Köre megfelelő számú jelentkezések esetén szakelőadásokat rendez a kereskedelmi könyvvezetés, a magyar fogalmazás, kereskedelmi levelezés, a kereskedelmi jogi ismeretek elsajátítására. A tanfolyam részvételi díja az egész időre 5 korona. A kik a tanfolyamon részt óhajtanak venni, szíveskedjenek ezt az Aradi Kereskedők Köre titkári hivatalában (Sza-

— Pestről írják nekünk okt. 7-éről: Október 6-ikáról való első jelentésem azzal kell kiegészítenem, hogy Battányi tényleg öngyilkossági kísérletet követett el. Magához kérte gróf Károlyi házi káplánját, aki „született francia“, s rögtön ennek távozása után nyakán megszurta magát. Ebből származott az a gyanu, hogy a nevezett pap hozta a fogolyt a fegyvert, s már el is fogták. Épp most hallatszik, hogy a gróf feleségét is elfogták azon gyanu miatt, hogy ő csempészte be férjének a tört

(Wiener Ab. Courier Nr. 85.)

— A pesti kivégzésekről megérkező későbbi levélileg a következő részleteket kaptuk: Miután Batthyány Lajos október 6-án megreggelizett, börtönőrt pohár vizért küldte; ennek távollétében nyakán sebet ejtett kicsiny törrel, melynek markolata vésűzött munkája és erősen aranyozott volt, azután ágytákarójába burkolózott. Mikor utolsó utjának órája ütött, a börtönőr, azt véve, hogy alszik, fel akarta ébreszteni, de nem kapott tőle feleletet; s íre a börtönőr félrehuzta a takarót és észrevette a vérnyomokat. Dr. Ballassa, a Neugebäude egyik foglya és egy törzserős szolgáltak szükséges orvosi segélylyel. Batthyány délután összeszedte magát a vérvesztéséből és kivégzése 5 és 6 óra közt megtörtént, körülbelül ugyanazon órában, amelyben Latour egy évvel előbb áldozatul esett.

(Const. Blatt.)

(A tábornokok kivégzése.)

— Aradról érkező hírek közelebbi részleteket hoznak a magyar felkelővezérek kivégezte-

badság-tér 7 sz. I. em.) vagy pedig Meer Armin urnál, a kör közművelődési osztálya igazgatójánál október 15-éig bejelenteni.

(—) A Petőfi emlékpör új tisztikara Az aradi főgimnázium Petőfi emlékpörére ma tartotta alakuló közgyűlést Nagy István tanárnök vezetésével. Elnök lett: Homonnay Endre VIII. o. t., alelnök: Koszó József VII. o. t., főjegyző: Zádor Jenő VIII. o. t., elnökség: Issekutz Sándor VII. o. t., pénztáros: Hirsch János VIII. o. t., ellenőr: Medveczky Sándor VII. o. t., Bizottsági tagok: Bródy I. r., Csáky Pál és Szondy Imre VIII. o. t., Szegő Sándor, Villányi István és Kulcsár Sándor VII. o. t. Pórbizottsági tagok: Gyilkos Gábor és Schartner Sándor VIII. o. t. Iradalmi elnökök: Kara István VIII. és Major Sándor VII. o. t.

Fosztogató urileányok.

Akik a templomokban loptak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Az utóbbi napokban két elvetemült, romlott lelkű, urileányból való leány sorra járta a temesvári templomokat, amelyekből egy csonló oltári gyertyatartót, értékes oltári szőnyegeket és oltárkendőket loptak. A holmikat rendszeren a mellékoltárokról lopták és néhány koronáért eladták egy zsidóknak. A lopást a szemináriumi templomban vették észre, mire aztán megindult a nyomozás és a két tolvajt letartóztatták. Kiderült, hogy szeptember huszonkettedikén a székesegyházban, huszonharmadikán a belvárosi plébánia templomban, harmincadikán a szemináriumi templomban és október hó elsején ismét a székesegyházban követtek el lopásokat.

A lopás a következőképen derült ki:

A szemináriumi templom gondnoksága tegnap délelőtt észrevette, hogy a templom egyik mellékoltá áról két darab fél méter magas ezüst gyertyatartó és egy százhatvan korona értékű oltárszőnyeg hiányzik. Azonnal jelentést tettek az esetről a rendőrségen, amely haladéktalanul megindította a nyomozást. Tegnap délután ugyanis két urileány volt a székesegyházban ahonnan egy mellékoltárról egy értékes oltárkendőt és két kisebb ezüst gyertyatartót loptak. A sekrestyés észrevette a dolgot, utánuk szaladt, mire a tolvajok elhárították maguktól a

lopott holmikat és elmenekültek. A sekrestyéstől nyert személyleírásból a rendőrség megállapította, hogy hasonló két leány már hetek óta csavarog Temesvár utcáin. A rendőrség ezuttal tényleg nem csalatkozott. A templomfosztogatásokat tényleg ez a két nőszemély, Bossák, Antalné, született Stanga Irén tizenhét éves és nővére, Stanga Alba tizenhét éves temesvári illetőségű, jobb családból való leányok követték el. Már töredelmesen be is vallották bűneiket. Azzal védekeztek, hogy nem tudtak ellentálni a drága holmik csábító csillogásának. Különben pedig már mindketten büntetett előéletűek, mert két év előtt, a Bilitz-cég kárára elkövetett lopás miatt, az egyik két napot, a másik pedig tizennégy napot ült. A lopott tárgyakat, saját vallomásuk szerint egy józsefvárosi zsidóknak adták el. A tárgyak egy részét megtalálták. Kihallgatásuk után átkísérték őket a királyi ügyészséghez.

OKTÓBER 6.

— Az aradi ünnepek programja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Aradváros polgársága az idén is az őszinte kegyelet és hála érzetével adózik a halhatatlan tizenhárom vértanu szent emlékének.

Október 6-án a polgárság gyászünnepeket rendez.

Az ünnepek részletes sorrendje a következő:

Október 5.

Este 7 órakor Thalgy Kálmán és a képviselőház küldöttségének fogadtatása a vasútnál.

A polgárság október 5-én este fél hét órára a vasúti állomáshoz megy.

A képviselőház küldöttsége, valamint a többi vendégek este 8 órakor a Központi szálloda télikertjében találkoznak.

Október 6-án.

Gyülekezés a városháza előtt.

Az összes hatóságok, testületek és egyesületek reggel fél kilenc órakor a városháza előtti téren gyülekeznek, a honnan a róm. kat. templomba mennek.

Reggel 9 órakor gyászmise a minoriták templomában.

Az istentisztelet után az ünneplő közönség, az egyesületek és testületek az Andrássy-téren

téséről. A kivégzés rendkívüli néptömeg összejövele mellett október 6-án történt meg. A hadbíróság ítéletének híre gyorsan terjedt el több mérföldnyire a vidéken és nagyobb távolságból is becsődítette az embereket. A kivégzéshez tekintélyes számú csapatok voltak kivonulva. Még lovasság és tüzérség is, körülbelül 8000 számerőben. A tüzérség az aradi sáncokban töltött ágyuk mellett állott. Több elítélt papok kísérték, egyesek azonban mindenféle papi kíséretet visszautasítottak, ami a különben szigorúan vallásos magyarok között visszatetszést keltett. Halotti csend uralkodott a kivonulásnál. Az elítéltek közül néhányan az utolsó pillanatig szemtelen és kihívó modort tanusítottak. Damjanich, ki, mint az utolsó egyik végeztetett ki, még gunyosan is nyilatkozott, hogy ő, aki mindig elsők között volt, miért legyen éppen itt az utolsó. Azok, kik lőpor és golyó által végeztettek ki, a nép által nem voltak láthatók, a többiek azonban több órán „rettenetesen elretentő példáló“ közszemlére téve, a bitófán hagyták. A halotti csend, mely ezen aktusnál uralkodott, csak dobpergés által lett koronként megtörve. Hogy milyen különböző érzelmekkel oszlott szét a tömeg, ez csak nehezen állapítható meg, de reméljük, hogy olvasóinknak erről részletesebb adatokat fogunk közölni.

(Wiener Ab. Courier Nr. 89.)

(Woroniecky, Girón és Avancour.)

— Pestről írják nekünk október 20-ikáról: Néhány nap óta itt azt a hirt terjesztik, hogy

az összes halálos ítéleteket egyelőre felfüggesztik. Amit kívánnak és remélnék, azt könnyen elhiszik az emberek, nem csoda hát, hogy itt-egnap zavarba jöttek, mikor a délután folyamán egy ma történnéző kivégzés híre terjedt el.

Sajnos, ez a hír megerősítést nyert és ma reggel kötél által kivégezték Woroniecky herceget, nagyon csinos, 23 éves ezredesét a lengyel dsidásoknak, J. Giront, aki azelőtt desztillátor volt, később a német légio alapítója és őrnagya lett és Dembinski adjutánsát, Avancourt-t.

(Wiener Ab. Cour Nr. 96.)

(Jeszenák és Csányi.)

— A Woroniecky és társai kivégzésével egyidejűleg értesítenek a Jeszenák és Csányi felakasztatásáról. Báró Jeszenák kormánybiztosnak jóindulatu és megnyerő külseje volt, míg Csányi miniszternek tekintete és magatartása egyaránt démonikus volt.

Ez utóbbi a kivégzés színterén még beszédet akart tartani, de a dobszó megakadályozta, a hóhér keze pedig pár perc múlva örök hallgatásba juttatta. Jeszenák az akasztófa alatt kiáltotta: „Éljen a magyar haza!“, utolsó óhaja az volt, hogy ő legyen az utolsó áldozat.

(Oest. Courier Nr. 96.)

(Br. Perényi, Szászváry és Csarnok.)

— Pestről írják nekünk okt. 24-én: Ma reggel 6 és 7 óra között a Holzplatzon, a Neugebäude mögött ismét három kivégzés történt

rendbe állanak és a vaggongyár zenekarának gyászműve mellett a vértanúk szobra elé megy.

A szobornál.

1. „Szentelt hantok“ Mosonyitól. *Tilger* Arpád karmester vezetése mellett éneklük az aradi nemzeti színház női és férfi énekes tagjai.

2. „Október 6.“ Irtta: *Ábrányi* Emil, szavala: *Hunyady* József színművész.

3. Ünnepi beszéd, elmondja: *Varjassy* Lajos dr.

4. *Ima*. Mihó Ernőtől. Szablóczky János vezetésével éneklük: az aradi vaggongyár, a magyar államvasutak és a turisták egyesült daloskörének tagjai.

5. *Thaly Kálmán* beszéd kíséretében leteszi a képviselőház koszoruját.

6. A magyar királyi kormány koszoruját *Károlyi* Gyula gróf, Aradváros és Aradmegye főispánja helyezi el.

7. A vendégek koszoru letétele.

8. „Az aradi tizenhárom“ Kisodaitól, *Zoltay* Máttyás tanár vezetése mellett éneklük: az aradi vaggongyár és az állami tanítóképző dalosai.

A szobortól a közönség a képviselőház küldöttségével az élen, a vesztőhelyhez sáradóhol.

A vesztőhelynél.

1. „Sóhaj“ Gaál F. től. *Zinner* Viktor karmester vezetése mellett éneklük az acsev. „Szárnyas daloskör.“

2. *Thaly* Kálmán megkoszorúzza az obeliszkot.

3. *Károlyi* Gyula gróf leteszi a kormány koszoruját.

4. A különböző küldöttségek kegyeletének kifejezése.

5. Szózat. *Zoltay* Máttyás vezetése mellett éneklük az áll. tanítóképző-intézet ifjusága.

Bevonulás a városba.

Az ünnepség rendezői kérik a közép- és szakiskolák igazgatóit, hogy a tanulókat már egy negyed tíz órára az iskolákból a vértanúk szobra elé vezessék, hogy ott kellő időben és módon elhelyezhessük.

A tanuló ifjuság nem megy a templomba.

MULATSÁGOK.

(=) A „Gutenberg“ dalkör vasárnapi műkedvelői előadása és táncvigalma iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik, a mi abból is ki látszik, hogy már sok jegy elkel. A dalkör vezetősége, élén *Kálmár* Nándor díszelnökkel, mindent megtehet, hogy a műkedvelői előadással egybekötött tárcestély sikere biztosítva legyen. —

Es alkalommal színter került *Gerő* Károly három felvonásos népszínműve: „*De ussat gyönygy*“.

— Előadás után tánc lesz reggelig. A szent Erdélyi Tóni és fia fogja szolgáltatni. —

Helyárak (személyenként): Fenntartott hely 2 kr., 3-6 sorig 1.50 kor., többi sor 1 kor., karzat 50 fillér. — A színelőadás kezdete pont esti 8 órakor. — Jegyek előre válthatók: *Ráthy* Lipót és fia, *Wais* és *Klein*, *Kerpel* Izsó urak üzletelben, valamint az „Arad és Vidéke“ kiadóhivatalában.

FELSÉGES VIDÁMSÁGOK.

— Fővárosi levél. —

(A magyar király). Három napra Budapestre költözött Bécs. A spanyol király teremtette meg ezt a csodát, tizenegy esztendő óta most figyelhették meg először a magyar ujságírók, milyen az udvar, hogy fest ott az élet s miféle intimítások huzódnak meg a spanyol etikett vöröses-sárga kullsszái mögött. Ott voltunk az udvari bálon, a fényes páholyokban, amelyek most fogadtak öleikbe először magyar ujságírókat. Láttuk a királyt, másfél óráig figyeltük járását-keletését, minden apró mozdulatát és tisztán áll előttünk a hetvennyolc éves fejedelem érdekes alakja.

Amiket az utóbbi időben összeirtak a királyról — jórészt alázatos és szürke tollak — csak halvány képe az igazságnak. Ófelsége kissé előrehajlott, katonás tartásban kissé megtört alak, fejét és egyik vállát állandóan előretartja, különben arcszíne pompás, valóságos rózsás. Egészen kopasz, csak hátul a nyaka fölött van egy kevés hajzat. A bálon fáradhatatlan volt, különösen a hölgyekkel diskurált igen jó hangulatban. Másfél óra hosszat járt-kelt, táncra biztatta a fiatalokat, egyetlen percre sem pihent meg. Látható örömmel szemlélgette a díszes társaságot s mindenképp azon volt, hogy vendégei jól érezzék magukat. Nem is volt panasz a felséges házigazda ragyogó termeiben.

(A trónörökös) *Ferenc* Ferdinánd főherceg talán még sohse tartózkodott ily hosszú ideig Budapesten. A trónörökös nagyon szimpatikus fogadtatásra talált. Daliás, hatalmas, hizásnak

induló természet, arca jellegzetes, energiára és határozottságra vall. Bárkivel beszélt magyarul, meglepően hatott kiejtésének hibátlanúsága, lehet mondani: zamatosága. A bában egyedül volt. Feleségét otthon kellett hagynia. A hölgyekkel nem sokat törődött. Alig néhányat szólított meg. Inkább a férfiak társaságát kereste és hosszasan elbeszélgetett *Wekerle* Sándorral és *Szell* Kálmánnal.

A tömegek hangulata napról-napra változik s nincs az a pszichologus, aki magyarázatát tudná adni a hirtelen metamorfozisoknak. *Ferenc* Ferdinándot valami misztikus varázs zárta el, eddig a magyar nép elől. Most egyszerre, mintha eltűntek volna a kínai falak. A spanyol király bevonulásakor hatalmas éjjen riadal üdvözölte a trón várományosát, aki meghatottan szalutált jobbra-balra. A budapesti közönség létele persze nagyon könnyen befolyásolható. Nekülég, hogy *Ferenc* Ferdinánd daliás, szép férfi és ezé t mindent megbocsát. De hát voltaképpen mit kell megbocsátani a trónörökösnek? Soha egyetlen olyan pozitív hír nem kelt szárnyra róla, amely arról beszélt volna, hogy nem szeret bennünket. Most pedig, hogy láttuk, tudjuk, mily közel van hozzánk, el kell eszlania minden aggodalomnak.

(A spanyol pár.) Gyerekkirály. Ez volt róla a pesti utca véleménye. A huszonkét éves Bourbon, akinek ereiben Habsburg-vér is eseregdez, egészen fiatalos, mozgékony, fürge ifjú. Egyáltalán nem látszik meg rajta, hogy születése óta hordja a koronát és hogy — két gyermek apja. Szinte csintalannak lehetne mondani a spanyol felséget. A kocsiában alig ül, folyton mozog, kíváncsian néz, mosolyogva szalutál, integet, szóval egy bohém király. Nagyon kedves volt, mikor a pappendekli diadalkaput meglátta. Kezét csodálkozóan fölemelte és az építményre mutatva, félkört irt le vele a levegőben. *Ej ha!* mondotta, s a mi királyunk mosolygott ezen. Az utca népe pedig megtapsolta ezt a közvetlen, bájos mozdulatot.

Beszéljünk itt *Ena* királynéről, a csudaszép szőke asszonyról, aki megbabonázta a fővárost. A huszonegy éves feleség az angol-szász nők minden finomságát, szeretetreméltóságát és könnyedségét egyesíti magában. Férfjének bo-

kötél által. Jelen esetben ez a szomorú sors polgári állása egyéneket ért, még pedig 1. báró *Perényi* Zsigmondot, az egykori magyar felsőház elnökét, egy 70 esztendőes öregembert, 2. *Szacs* Imrét, a magyar képviselőház jegyzőjét, aki a felséges császári ház letételét kimondó oklevelet fogalmazta és aláírta, 3. *Csernus* M. N.-et (Manó), aki előbb címzetes udvari kamarai tanácsos, majd a rebellis kormányznak buzgó és munkás híve volt. Mind a hárman nagyon bátran és nyugodtan haltak meg, egyedül *Szacs* vray látszott, hogy állandóan imádkozik, a másik ketten utolsó percük előtt is szítták cigarettájukat. *Perényi* állandóan jegyzett egy papírlapra. Közvetlenül utolsó útja előtt reggelijét kérte és látszólag jó étvágygyal fogyasztotta el; nem akarta, hogy megköttözzék, de bele kellett nyugodnia a kényserülésébe. *Csernus* utolsó szavai állítólag ezek voltak: „Adieu szép világ!“

(Wiener Ab. Courier Nr. 100.)

(Komentárok.)

A hatalmas gyilkosságok egyes bécsi, de leginkább a külföldi lapokban éles tiltakozásokkal provokáltak. Ekkor adta ki a következő cikket a bécsi *Courier*, melynek tartalma és intenciója azonban összes egyéb cikkeiben kifejezésre jutottak. Ime:

Amint látszik, még tizenöt személyt fog a legközelebbi napokban ugyanaz a sors érni. Ha az emberbarátok szíve az igazságnak homott ilyen áldozatok láttán vérezik is, ha a humanitás az ilyeneket szívesen meg nem körtözté

tenné is, politikát tekintetben mégsem lehet tagadni ezeknek szomorú szükségességét. A nyomor és szenvedést, melyet ezek az emberek az előbb patriarchális nyugalomban és békés egyességben boldogul élő országra hoztak, egész közelebb kell megtekinteni, hogy méltatható legyen azon gonoszságnak iszonyu mértéke, melyet ezek egyedül fejjükölletből, nagyravágyásból és elbizakodottságból elkövettek. A külföldi lapok nagyhangon hirdetik a megbocsátást és amnesztiát, de nem látják az egykor oly virágzó városoknak, községeknek és falvaknak számtalan romjait, az özvegyek és árva légióit, kik hiába keresik drága övéiknek sirjait, hogy ott könnyeiknek enyhítő folyása megeredjen és kétségbeesésük könnyebbüljön; mellettük állanak a bénák és a munkaképtelenek ezrei, egész életükre szomorú nyomorra ítélve; a példátlan szükség, nyomor, százezrek éhenése, kik előbb jólétben éltek s most többé-kevésbbé koldusbotra jutottak; — ilyen és hasonló szerencsétlenek irányában ezek a filantropikus mezenálisták nem éreznek részvétet és bánalmat, emberbaráti érzelmüket csak arra a pár tucat emberre pazarolják, kik fönbőjárva mindent a ki nem mondható nyomorokontak, azokra, kikről napnál világosabban bizonyos, hogy politikai ellenfeleiknek sokkalta pazarabbul ajándékozták volna az akasztófát és guillotinet, mint most igaz bírálók nekik és nem gondolják meg, hogy végre is meg kell mutatni a világnak, hogy nem lehet olyan könnyen rebelleket csinálni és százezreket végtelen pusztulásba taszítani.

Valósággal fellázító azonban a perfidia, melylyel egyes, még bécsi lapok is a tényeket feltüntetni fáradoznak. Ismerünk egy bécsi újságot, mely olvasóinak érzelmeit egy kivégzett főúr mellett és a bírál ellen törekedvén megnyerni, az előbbi nemes, tekintélyes, szeretetreméltó, erényes férfiúnak jellemzi, teli arisztokratikus nemeslelkűséggel és bátorsággal. Semmi ellenvetésünk sincs: de mortuis nil nisi bene, de miért nem alkalmazza ez a lap tételét a rebellesek törvénytelen bíróságától ártatlanul elítéltekre is.

Ugyanez az újság *Zichy* Ödön főurat, akia a rebellesek nyilvános bírósági gyilkosságát követtek el, mint *kegyetlen és aszerekkelkedő hóhérs* tüntető fel, bár ő nem kevésbbé tartozott a magas arisztokráciához és hogy a nemes rebellek elvetemült tettét még jobban sújtása, azt az épp oly abszurd, mint neveltség állítást kockáztatja, hogy a szerencsétlen *Zichy* azért akasztották fel, hogy a nép dühétől megmentésük.

Ebből látható, hogy az egyes lapok részéről a törvényes hatóságoktól elítélteknek szabott részvétet nem lehet más nélkül hagyni: csak a lapok politikai pártfeleik iránt nagylelkűek és emberbarátok, de kérelmetlenül magorok és kegyetlenek azok iránt, kik elkövettek meg nem megve, az ént meikodóhöz iránt kételes hűségben megmaradnak és nem veszik megkötés a háttér károd és szerelmek között.

(Wiener Ab. Courier.)

hém kedélyéből benne is van valami. Mikor meglátta a kordonon belül álló újságírókat, akik mellükön hordozták a medallionszerű igazolványt, oda nézett, odamutatott és a szemével kérdezősködött. Többen feléje mutatták az igazolványt és Mária Annunciata, akivel egy fogaton ült, megmagyarázta neki a dolgot.

Budapesten pedig föllendült néhány napra az anizksz-forgalom. Utcasarkokon, trafikokban, kávéházakban csak a spanyol királyi párképét árusítják. Nagyon olcsón, két fillérért. Az emberek valósággal szétrkapkodták. A spanyol király nagyon népszerű lett nálunk. Félő, hogy még féltékeny lesz rá — Vilmos császár.

Kalandornők Aradon.

Akik kábítószerezéssel „dolgoznak.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Ma Aradon egy veszedelmes tolvajbanda három helyen követett el vakmerő és pártját ritkító lopásokat. Mindhárom helyen más és más tagja jelent meg a társaságnak, de a módszer és a mitsem sejtő megkároított egyénekkel szemben tanúsított magaviselet azt bizonyítja, hogy valamennyien egy szövetkezetnek tagjai, akik orgazgosan üzik bűnös üzemeiket, melyeknek áldozatai minden egyes esetben tapasztalatlan — nők. Be van bizonyítva, hogy ma reggel óta tartózkodik Aradon egy roppant ritkán és merész fajtája a nagyvívű pénzváltóknak (tolvajnyelven *hílozók*), akik jól jövedelmező operációik közben *bódító és kábító szerekkel dolgoznak*. A rendőrség, dacára annak, hogy az egyik érzékenyen megkároított egy utcai rendőrszemnek elmondotta ma reggel az esetét, még estig egyáltalában tudomással nem bírt az Aradon grasszáló nők fosztogatásairól s arról, hogy három üzletben pénzesfiókokat fosztottak ki.

A tettesek tudniillik minden valószínűség szerint egy vándorkomédiás truppnak a tagjai, kik tegnap óta Ujaradon ütöttek fel tanyájukat s onnan jártak át Aradra.

A három ízben elkövetett és rendkívül érdekes körülmények között végrehajtott fosztogatásról a következő tudósítást adjuk:

Az első áldozat.

Ma reggel kilenc óra tájban egy magas termetű, javakorabeli, jól öltözött urilasszony állított be Krasztek Jozefa Annyal utca 20. szám alatt levő vegyeskereskedésébe. Az üzletben több vevő volt, akiket a tulajdonos éppen ki szolgált; azért az idegen nő egy sarokba húzódt és türelmesen várt, míg valamennyi előtte érkezett kielégítették s azok eltávoztak. Mikor egyedül maradt Krasztek Jozefával, odalépett hozzá és egy fél kilogram fehér cukrot kért, amit szívesen meg is kapott. Zsebébe nyúlt és pénzt vett ki belőle; megkérdezvén a cukor árát, összeolvas a apró pénzből az érte járó összeget.

— Ejnye de sok aprópénzem van — szólott meglepetést színelve — nem is hittem, hogy annyit kerestem.

Aztán meg sem várva, hogy a kereskedő megkérdezze, kicoda és mi a foglalkozása, ő maga fogott bele életörténetének elmondásába és bőbeszédűen vázolta jelenlegi életét. Elmondotta, hogy előkelő családból való, igen jónevű családban részesült, fiatal korában megtanult *festeni és rajzolni*. Ráért szerelmi kalandjaira, melyek őt egy cirkuszhoz juttatták, ahol több

esztendő: töltött, de megunta s most felhagyta a festői tudását, mert fénykép után mi niatár arcképeket fest, amelyeket medallionokba szoktak alkalmazni.

A dísz ingvált beszédű urnő, mikor elérkezett elbeszélésének ehhez a részéhez, elzárkózott és a zsebébe nyúlt, hogy abból egy szines kendőt vegyen elő, amelyivel a szemében jelentkezett könnyeket volt letörölnöd. Mi előtt azonban ezt megtette volna, észrevette, hogy Krasztek Jozefa igen kellemes arcú nő, mert a szavakkal fordult hozzá, a zsebkendő tartó keszével a kereskedő arcát néhányszor megérintette:

— Be kár, hogy nagysád is ebben a kis kereskedésben tölti el szép napjait, itt arcának frissességét csakhamar elfogja veszteni!

Kezdődik a bűncselekmény.

— Most pedig arra kérem, legyen szives váltson be vagy száz korona ára tíz fillérest. Mindenütt ezzel a kellemetlen apró pénzzel fizesznek, szívesen kérem meg szabadulni, ön ugyis használhatja.

A kereskedő hajlandó volt a beváltásra, belenyúlt a pénzes fiókjába s egy pénzes tálat helyezett az asztalra, mely tele volt két és egy koronásokkal.

Allig fogott azonban a pénz olvasásához az idegen nő, a kereskedő furcsa és eddig soha nem tapasztalt kábultságot érzett. Egész testében remegni kezdett, szempillái becsukódtak s érezte, hogy nem tud elmozdulni helyéről. Néhány pillanatig tartott ez a hirtelen beállt rosszullet. Mire azonban, mint egy rossz álom szeriefoszott, akkor már a nyájas szavu idegen nő is eltűnt, aki az alatt, míg a kereskedő elkabult gyors mozdulattal elegetes gallérja alá kapta a pénzes tálat és szívtalanul eltűnt.

Krasztek Jozefa még egy jó ideig kábultan állott a pulija mögött. Nem tudott elég gyorsan a történetekre eszméni, s mire rendbe szedte a gondolatait s tisztába jött azszal, hogy minden kespécsét a kedves idegen lopja el, akkorra az már nem volt látható sehol. Ki szaladt az utcára és tolvaj után kiáltott; de hiába, mert a nem mindennapi ügyességű pénzváltó tolvajnő egérutat nyert. A meglepetés nő negyed óra múlva az arra cirkáló rendőrnek elmondotta a dolgot, de ez nyilvánvalóan nem tulajdonított az elbeszélésnek valami nagyobb fontosságot, mert még jelentést sem tett róla a felettes hatóságának.

A többi lépések.

A kalandornő azonban nem egyedül tisztelte meg látogatásával Aradot. Míg ő az Annyal utcai kereskedőt fosztotta ki, addig a Trombita utcában levő és özvegy Samburáné tulajdonát képező üzletben *szakasztott mása játszódt le a fentebb elmondott nem mindennapi szelkímosságának*. Samburánénál már nem oly előkelő idegen tette tiszteletét mint karárenőjénél. De azért a betanult mondokát elég bizalomkeltően tudta mondani. Mint az eredmény bizonyítja, nem is kell valami nagy intelligencia ehhez a mesterséghez, mert Samburáné is ötven koronával fizette meg a szívesen assz szony látogatását.

A két elmondott eseten kívül ugyanilyen módon játszódt le ma délután a kábítási és kifosztási jelenet Mangelusz Béla Határ utca 4. számú üzletében. Mangelusz nem volt otthon, csak felesége foglalkozkodott az üzletben. Beállított hozzá egy huszonötév körüli nő, aki szórólóza eljátszotta a többször említett szerepet. Jit hetven koronát lopott el az elkábított nőtől. Ez a tolvajnő azonban póráll járt. Abban a pillanatban lépett Mangelusz az üzletbe, mikor ez az ajtó kilépett. Mangelusz

néhány szavattal elmondotta, hogy mi történt s még elég belejokerán sikerült a győz léptekkel távozó nőt az ucsán járók segítségével letartóztatni.

Mangeusz maga vitte is a rendőrségre, ahol természetesen mindent tagadott. Azt monddta, hogy egy vándor komédiás csapatnak a tagja, amely tegnap érkezett Ujaradra s ő ma délután egy Aradon lakó ismerősének látogatására jött át a városba.

A rendőrség, miathogy a többi esetről még semmit sem tudott, áttette az ügyet előzetes eljárás céljából a kihágási bírósághoz.

Kik a tolvajok?

A megkároítottak elbeszéléséből kétségtelenül megállapítható, hogy egyik legveszedelmesebb fajtája a tolvajoknak járt az üzletekben, akik mesterségszerűleg üzik a pénzváltást. Mikor már előtűik van az a pénz, melyet megakarnak szerezni, akkor valami ügy alatt a *kifosztandó egyén arcához nyulnak s egy kloroformmal vagy más kábító szerrel átitatott zsebkendő tartanak orra alá*, mely néhány percre kábultságot, eszméletlenséget okoz. Ez az idő elégéges arra, hogy a zsákmánnyal ellilanjon a tolvaj.

A PRIMADONNA-MODOR.

László Rózsi kitétték a kabaréjából.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

László Rózsinak, az Aradon is jól ismert és kedvelt primadonnának, aki hosszabb ideig igazgatónöje és társtulajdonosa volt a Budapesti Cabaret-Bonbonniere színháznak, most meggyűlt a baja kollégájával, Szalay József dr.-ral, a Cabaret másik tulajdonosával. László Rózsi és Szalay együtt alapították és vezették a Teréz-körül színházat, nagy feltűnést keltett hát mindenütt, hogy a kabaré vezetősége néhány nappal ezelőtt felmondott László Rózsinak, vagy helyesebben szólva: *elcsapta az igazgatónt*.

Az állás nélkül maradt művésznő ekkor nyílt levelet tett közzé. Elkeserű ebben a levélben rengeteg szomorúságát és panaszkodik ama nagy jogtalanság miatt, amely vele történt. Minden ok nélkül tették ki őt — írja levelében — színházából, melynek egyik alapítója és legbuzgóbb tagja volt.

Szalay József dr. most válaszképen nyilatkozatot tesz közzé a primadonna, viselt dolgairól. Először elismerőleg beszél a Rózsi érdemeiről, majd így folytatja:

Rózsinak hamar fejébe szállt a dicsőség, s tőlem kezdve a függönyházig (2-8 kivétellel) mindenki valósággal terrorizált. Akinek az arca nem tetszett, a *legocsmányabb scidalmakkal* felmondás nélkül egyszerűen *kidobta*, amint azt például Szentirmay Béla, Szalai Mihály és Fehér Dezső színészekkel tette. Szeptember 26 ikán délután va'a vi csekélységen vitatkozás támadt köztünk, melynek vége az lett, hogy ő nagysága, a primadonna, a tagok egy része, a pincérek és a szolgáló személyzet előtt oly kifejezésre ragadtatta magát, melyeket egy *kiszolgált huszárkáplár* is csak nagy ritkán vesz a szájára. Mikor e tónus ellen tiltakoztam, azt felelte, hogy ez nem is ügyvédeknek, hanem *színészeknek való hang*.

En nem tudom, irigyelte-e ő, a nagy primadonna, kinek már annyi tapsban volt része, az én szerény sikereimet, de tény az, hogy majdnem mindennap követelte, hogy épp azon számaimat, melyek a közönségnek tetszettek vegyem le a műsorról, mert — szerinte — a publikum elfárad a nevetésben, egy hogy utánam neki nincs elég nagy sikere.

De ilyenkor aztán csaptedta az ajtókat, kiabált, sőt még Heidit, a karmestert is megrágalmazta, hogy készen áll-e hamisan kísérni a zongorán. A társas viszony ürhetetlenné kezdett válni, a végleges szakításra a következő eset szolgáltatott okot:

Egy író telefonált nekem, hogy mi van a darabjával, amit László Rózsinak átadott. Azt feleltem, hogy nem tudok semmiféle darabról, de majd érdeklődöm. Délután, Heidelberg karmester és Gábor titkár jelenlétében a következő párbeszéd folyt le köztem és László Rózsi között:

Én: Mi van azzal a darabbal? Én azt nem is láttam.

Ő: Ja! Igen, átvettem, de olyan rossz, hogy nem is tartottam érdemesnek magának megmutatni. Eldobtam valahová.

Én: No, hát azt nem lehet, a darabot vissza kell küldeni.

Másnap az író hordárt küldött Lászlóhoz a darabért, ki erre egy levelet írt neki, (a levél most nálam van) melyben 'öbök közt azt írja: A „darab nincs nálam, átadtam Szalaynak. Szalay egy közönséges hazug, ha azt állítja, hogy nincs nála.”

Beláttam, hogy vele képtelenség boldogulni. Leszerződöttem Turcsányi Olgát és Lászlónak megírtam, hogy nem kell többé föllépnie, annál kevésbé, mert megírtam azt is, hogy időközben a Póvárosi Orfeumhoz ajánlkozott vendégezereplésekre, ahonnan visszautasították.

Bohémkörökben most azt találgatják, hogy erre a levélre mi következik: pör vagy — kibékülés?

A legszebb virágdiszítések.

Döntés az aradi képzőművészeti társulat pályázata fölött.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Néhány esztendő óta az Aradi képző- és iparművészeti társulat egy nagyon kedves újjal igyekszik terjeszteni Aradon a szép kultúráját. Esztendőnként pályázatot tűz ki a város legszebben díszített erkélye és ablaka tulajdonosának megjutalmazására. A társulat a célból alakított zsűrije ilyenkor ősz kezdetén megvizsgálja a város felvirágozott erkélyeit és ablakait és kiválasztva ezek közül a legszebbeket, megjutalmazza azok tulajdonosait.

A társulat idel pályázatának ügyében most döntött a zsűri. Három díjat tűzött ki a társulat: egy százkoronát a legszebben felvirágozott erkély tulajdonosának és két darab ötvenkoronát a legdíszesebb és legizlősebb ablakok tulajdonosainak. A díjak fölött Csánk Ailajos elnöke alatt titkos szavazással döntött a bizottság. Az erkélypályázat díját kapta Szántay Lajos az Aulich Lajos-utcai házának gyönyörűen feldíszített erkélyéért. A virágos ablakpályázat egyik díját Csarnovics Diodor állami jószágigazgató nyerte meg a kincstári palota felvirágozott ablakáért, a másik díj pedig Fessler Károly bornagykereskedő lett az Ozezy-utcában levő házának díszes ablakáért.

Az erkélypályázatnál szavazatot kapott még May János (Eötvös-utca 18 számú ház erkélye), a virágos ablakpályázatnál pedig Vajda István dr. az Ipar- és Népbank épületén levő ablakáért. A szavazásnál az elnök nem szavazott.

A társulat most egyuttal elhatározta azt is, hogy a jövőben is kitűz pályadíjat, azaz a különbséggel, hogy eszentul nem pénzt, hanem műtárgyakat ad jutalmul.

Az idel pályázatok díjai már felvehetők Barcsy Auréliánál, a társulat pénztárosánál.

TITOKZATOS URAK az aradi vesztőhelyen.

Külföldi vendégek a Fehér Keresztben.

— Akik szórják a pénzt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Ma délután különös titokzatos ügyről beszéltek Aradon. Részben mosolyogva, részben komolykodva sokan azt állították, hogy inkognitó valami külföldi herceg járt Aradon a titkárával együtt és álnév alatt tartózkodott a Fehér Kereszt szállóban. Azt is mondták, hogy a délelőtt folyamán koszorút tett le az aradi vértanúk kivégzésének helyén lévő emlékoszlopra, azután föltűnés nélkül elutazott a titkárával együtt Segesvárra, ahol Petőfi sírját fogja megkoszorozni.

E kalandosan hangzó hír korpoltálása nagy érdeklődést keltett a városban és némelyek már azt beszéltek, hogy a Habsburg-ház valamelyik tagja titokban megkoszorozta a vesztőhely emlékoszlopát. Ez a hír naiv mesének bizonyult.

Az Aradi Közlöny munkatársa kikutatta: mi alapja van a kalandos híresztelésnek. Megállapítottuk a vizsgálódás során, hogy két külföldi titokzatos egyén ugyan, mint minden esztendőben október hatodika táján meglátogatja a vesztőhelyet és álnév alatt tartózkodik Aradon, a szállásukon pedig fejedelmi borraivalókat osztogatnak. A két titokzatos ember, akik közül az egyik nem normális egyénnek látszik, koszorút nem tesz a vesztőhelyre, csupán megnézi azt.

Az „előkelő idegen”-ek aradi cselekedeteiről itt következik a részletes tudósításunk:

A titokzatos telefonbeszélgetés.

Tegnap, pénteken délelőtt az aradi Fehér Kereszt szállót Budapestről telefonon szólították. A telefonon a portás jelentkezett. A budapesti szám németül azt mondta, hogy két nagy ur számára rezerváljansk két jó szobát.

— Kik azok az urak? — kérdezte az aradi portás. — És mikor érkeznek?

A budapesti fél azt mondta, hogy pénteken este 7 órakor a gyorsvonattal érkeznek a két vendég. De hogy kik ők, azt az aradi portás nem írta tisztán, mert a pesti beszélő elhadarta a nevüket.

Braun Gusztáv a szálló tulajdonosa az első emelet 1. és 2. számú szobáját rezerválta a vendégeknek, s kíváncsian várta azok megérkezését. Emlékezett rá, hogy a múlt évben és az előtt is október hatodika táján két különös viseletű titokzatos vendég lakott nála. Sejtette, hogy most is azok jönnek. A szálló tulajdonos sejtése nem csalt.

A vendégek megérkeztek.

Pénteken este 7 órakor a pesti gyorsal megjött a két vendég. Braun eléjük sietett és mutatta nekik a szálló följáratát. Az egyik, aki idősebbnek látszott, mosolyogva németül mondta:

— Még nem megyünk föl a szobába. Csak a bőrdünnket vitesék föl, majd mi előbb a konyhát nézzük meg.

Ezzel fiatalabb társát karonfogta és a konyha felé abban az irányban mentek, amerre Braun utbaigazította őket. A konyhában egy csomó húst rakattak maguk elé és a szakácsnak németül magyarázták:

— Ebből egy darabot, ebből nagyobb, jól készítve.

Távozás előtt öt koronát adtak a szakácsnak. Azután fölmentek a szobájukba és átöltöztek. Közben németül kitöltötték a bejelentő lapot, amelynek ez a szövege:

Arnold Filipp

diák (student)

1869-ben született

Brüsszelben.

A másik ezt írta szintén németül:

Frikk Zsigmond

író

1851-ben született

Bécsben.

Ezek alá a portás azt írta a megfelelő rovatba:

Utazásuk célja: üzletkötés.

Amikor ezzel készen voltak, lementek az étterembe és annak konyha felől levő sarkában, spanyolfallal félig eltakarva, vacsorázni kezdtek. A teremben lehetett csak tisztán látni, hogy tulajdonképpen milyen is a külsejük. Az egyik ősz haju, deresedő bajuszu, borotvált állu s a jobb kezén hatalmas aranygyűrű díszlett, amelynek a fejében olyan nagy gyémántkő ragyogott, mint egy régi négykrajcáros. Ez állandóan mosolygott, míg a másik, a fiatalabb, akinek fekete bajusza van, komoly külsőt mutatott. Az idősebbik csak vizet ivott, a másik francia pezsgőt. A pincérek közül többen emlékeztek az előbbi évekből a titokzatos két emberre, ők hercegnek nézték az idősebbet, a fiatalat pedig titkárának tekintették. A titkár intézkedett a vacsora iránt is és ő fizette ki a számlát. Az idősebbik, aki a pincérekkel folyton élcelődött, régi, 1840. évbéli Mária Terézia ezüst huszást osztogatott, amelynek értéke most 64 fillér. Amikor csak pincér ment el az asztaluk mellett, mindig a markukba csusztatott egy-két ilyen pénzdarabot.

Végül pedig amikor eltávoztak, a fiatalabbik a két ételhordó pincérnek hat-hat koronát, a borfiuknak pedig 3—4 korona borraivalót adott. Tizenegy óra körül mentek föl a szobájukba. Amint eltávoztak, az étterem vendégei között a pincérek révén elterjedt az a hír, hogy az illető egy főherceg volt a titkárával együtt.

De hogy a pincérek mire alapították ezt a véleményüket, azt nem mondták. Ők így sejtették...

Egy kis kaland.

Ma reggel 9 órakor a két idegen bement a Fehér Kereszt kávéháza és teát rendelt. Bevittek magukkal egy csomó finom teásüteményt, amelyet külön dobozban hettek magukkal. Tea és cukor is volt a dobozokban.

Reggeli után a szolgával előhívták a 4. számú kávéházat, amelyivel a

Voltak és *Wess* drogériájához hajtottak. Az idősebb ur reumatikus fájdalmairól panaszkodott és a drogériában *analint* kért, hogy a gőzfürdőben bedörzsöltesse magát. (Ezt a reuma ellen használgják) Innen a *Slimay-féle* fürdőbe mentek, ahol a kapott gyógyszerrel bedörzsölték a titokzatos vendéget. Ettől olajpiros-festékes lett a teste. Akkor derült ki, hogy *analint* helyett *analint*, festőszert kaptak a drogériában és ez festette be az öreg ur testét. A fürdőből ismét a drogériába mentek, ahol vegyisszerrel lemosták a festéket.

Asután ismét a 4. számú kocsiába ültek és kihajtották a vesztőhelyre, ahol az emlékosalopot körüljárták. Néhány percig tartózkodtak ott, azután kocsi a városba jöttek.

A szállóban elkészítették a számlát, amit klegyenítették s arra kériék *Braun Gusztávot*, telefonáljon *Segesvárra a Frank-szállóba*, hogy két jó szob... rezerváljanak számukra.

Mielőtt kocsira szálltak volna, az idősebb ur ezt mondta *Braun*nak:

— *A viszontlátásra — jövő ilyenkor. Most Segesvárra megyünk, onnét pedig Romániába.*

A titkolózó idegenek.

A szálló tulajdonosa és a személyzet rendkívül kíváncsian nézték a két idegen minden mozdulatát és minden szavát, hogy megtudják: kik ők és miért jöttek Aradra? Ezt azonban senki se tudhatta meg. Ma délelőtt, amíg ők távol voltak, az egyik alkalmazott bement a szobájukba a bőröndjüket kívülről megnézni, hátha abból megállapíthatja, hogy honnét valók? A bőröndöket azonban a titkolózó vendégek a szekrénybe rejtették és semmit se hagytak kint. Így hát Aradon egyelőre rejtély marad: kik voltak az előkelő idegenek?

A fess hadnagy

és barátja:

a tolvaj *Berta*.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

Purcsa regényes-kalandos históriáról szólnak pár nap óta egyik nagyváradai cég látogatói és ismerősei. *B. Berta*, egyik forgalmas üzlet volt pénztárosnője egy fess, szőkehajú, kékszemű hadnaggyal megszökött a kassza mellől, — eddigelé ismeretlen tájakra...

Hosszu időn át ott látták foglalatkoskodni a pénztárlap mellett *B. Bertát*. Feltűnő szépségű, kreolbarna arcú, ragyogó fekete szemű leányka volt a *Berta* s így nem csoda, hogy olykor a széptevők egész udvara hódolt, legyeskedett jegyvasárlás címén a pénztár trónusa körül. A *Berta* pedig alapjában a züllés utjain haladt már akkor, amikor a lovagok szende bókjaikat bájos pirulással hallgatta.

Utóbbi időkben büns manipulációkra is vetemedett. Felkeresett több előkelő uriembert, akiknek ismeretes jótékonyására számítva, egész litániát sirt el, légből kapott részletekkel. Azt mondta, hogy a reá bizott pénzből 300 koronát elveszített s ezért az édesanyja biztosan megöli... Természetesen csak tanácsára és erszényére pályázott a *Berta*. Sikertől is neki többektől tekintélyes summát kicsikarni.

Valaki végre megtudta *B. Berta* manipulációját és figyelmeztette az üzlet tulajdonosát a leány szélhámosságaira. Természetesen nyomban elbocsátották a pénztáros kisasszonyt. Ekkor a leány széles körben kezdte terjeszteni meséit, amikkel mindenütt pénzre tett szert.

A leánynak utóbbi hetekben több fiatal katonatiszt kurizált. *B. Berta* tegnap hirtelen eltűnt a városból. Egyik udvarlójával, egy elegáns, szép hadnaggyal megszökött a városból,

THALY KÁLMÁN diszpolgári oklevele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3

A magyar nemzet legideálisabb szabadsághősének kultuszát *Thaly Kálmán* keltette életre és tartotta ébren nehéz időkben is. Arad város két évvel ezelőtt ünnepelte meg méltó módon azt a történelmi nevezetességű tény, hogy a törvényhozás megalkotta az 1906. évi XX-ik törvénycikket, mely ekszipálta a régi bünt és kimondotta, hogy a nagy bujdosónak, *II. Rákóczi Ferencnek* és kuruc vezéreinek szent hamvai haza hozandók és az anyaföldben temetendők el. Ezt az alkalmat felhasználta arra is, hogy annak a férfinak érdemeit ismerje el, akinek oroszlánrésze van a fejedelmi hamvak hazahozatalában.

Károlyi Gyula gróf főispán indítványára még az 1906. november 11-én tartott diszközgyűléséből táviratilag üdvözölte a kiváló történetírót és a november 14-én tartott rendes közgyűlésében diszpolgárai sorába választotta a törvényhatósági bizottság. Két év múlt el a megválasztás óta. Most adódik alkalom arra, hogy a diszpolgár kimagasló egyéniségéhez mért illő keretben nyujtsa át neki a polgármester az aradi polgarság tiszteletének látható jelét, a diszpolgári oklevelet. Az oklevél, mely albumszerű remek művű tokban van elhelyezve, a következőképen méltatja *Thaly Kálmán* érdemeit:

Mi Arad szabad királyi város közönsége alulírt napon tartott közgyűlésünkben megemlékezvén *II. Rákóczi Ferenc* örök dicsőségéről, Magyarország függetlenségeért s a magyar nemzeti eszméért vívott küzdelmeiről, megemlékezvén továbbá arról, az utókor előtt mindég példaként ragyogó jelleméről, mely megalkuvást nem ösmert, mely a már ifjkorban kitűzött nagy céltól soha el nem tántorodott, megemlékezvén azokról a halhatatlan vértanúkat és felelőket szülő küzdelmeiről, melyek a magyar történelmet a legnagyobb nemzetek történelmének sorába emelték és tudva azt, hogy a dicső kuruc kor eseményeinek megörökítésében nagy nemzeti hősnök, *II. Rákóczi Ferenc* jellemének megfelelő világitásba helyezésében kiváló történetírónk, nagynevű országgyűlési képviselőnk, a nemzeti eszmének ragyogó tollú és lelkes bajnoka

THALY KÁLMÁN ömértósága

hervadhatatlan babérokat szerzett, ezért irányában legmélyebb tiszteletünket, legmelegebb elismerésünket és tantoríthatatlan bizalmunkat fejezzük ki.

Elhatározzuk továbbá, hogy úgy a már részletezett érdemeiért, mint azért a fáradságtalan, akadályt és veszélyt nem ismerő munkásságáért, melyet *II. Rákóczi Ferenc* szent hamvainak hazaszállítása körül kifejtett,

THALY KÁLMÁN

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ URAT VÁROSUNK
DISZPOLGÁRAI

közé iktatjuk s annak bizonyosságául, jelen diszpolgári oklevelet kiállítjuk és kiadjuk.

Kelt Arad, szabad királyi város törvényhatósági bizottságának 1906. év november 14-én tartott rendes közgyűléséből.

Varjassy Lajos,
polgármester.

SPORT.

+ *Maione* vívóiskolája *Maione Vince* olasz vívómestereinek aradi vívótanfolyamai, a melyeket az idén is az előbbiek években tapasztalt érdeklődés fogadott, már megkezdődtek. *Maione* vívóterme a *Salaca* utcai *Nagy pipa* vendéglő termében van, amely a vívónapokon kizárólag

e célra van fenntartva. A vívó órák kedden, csütörtökön és szombaton délelőtti 8-12 ig és délután 4-9 óráig. Ez idő alatt a tanfolyamra új jelentkezők is felvétetnek.

Háboru vagy béke?

Uj csapatok Boszniában. — A bolgár-török viszály.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

Bosznia-Hercegovinának és Bulgáriának ügye mindinkább kezd igen komoly fordulatot venni. A megszállott tartományokban kétségtelenül történtek olyan katonai intézkedések, a melyekből arra lehet következtetni, hogy a hadügyi kormány készülődik valamire. Erre vall az is, hogy a tiszteknek a megszállott területen már több mint egy hónap óta semmi szín alatt nem adnak szabadságot. Így például hitelesen megállapítható, hogy a dél-dalmáciai csapatoknál a harmadik évüket kiszolgált katonákat visszatartották, sőt még a fegyvergyakorlat címén behívott tartalékosokat sem bocsátották szabadon a fegyvergyakorlat idejének elmúltja után. Nevezetesen benn tartották a katonaságot a 22-ik ezrednél s a 37-ik osztrák landver-ezrednél. Lehet, hogy hasonló intézkedés történt más csapatoknál is anélkül, hogy nyilvánosságra került volna. Egy bécsi lap azt is írja, hogy valamennyi boszniai és hercegovinai csapatnál visszatartják a harmadik évet kiszolgált legénységet határozatlan ideig, de mindenesetre legalább is a most bevonult újoncok kiképzéséig. Elhatározott dolog továbbá az is, hogy az okkupált területen valamennyi csapatban emelik a béke-létszámot; a gyalog századokban 4-4 tisztt és 129-129 ember lesz. Nem lehetetlen az se, hogy új csapatok elhelyezésével is növelik a hadsereg erejét Boszniában, bár az erre vonatkozó híreket a múlt hónap elején hivatalosan megcáfolták. A cáfolat azonban nem sokat jelent, mert az ilyen katonai készülődésekről szóló híreket mindig föltétlenül megcáfolják.

(Bosznia-Hercegovina annektálása.)

A boszniai horvát-párti vezére, *Mandics dr.*, szerajevói alpolgármester egy bécsi lapra ma úgy nyilatkozik, hogy a bosnyákok teljes alkotmányosságot óhajtának ugyan, de junktimban a megszállott tartományok államjogi helyzetének végleges rendezésével. A boszniai horvátok nemzeti és politikai ideálja: az annektáció, Boszniának és Hercegovinának a horvát királysághoz való csatolásával. Mivel azonban ennek kétségtelenül igen nagy akadályja volna az osztrák törvényhozás ellenállása: a boszniai horvátok bésznek arra is, ha nem Horvátországhoz, hanem közvetlenül a monarchiához csatolnák Boszniát és Hercegovinát.

(Bolgár-török háboru?)

A keleti vasutak ügye miatt kitört bolgár-török konfliktusról nagyon jelentős hírek érkeznek a hivatalos személyiségek szerint a konfliktus békésen fog végrödni, míg a tények mindinkább a viszály kiélesedésére mutatnak.

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott *Naum* basával, a párisi török nagykövettel. A szönyegen lévő török-bolgár konfliktusról esett szó elsősorban.

— A bolgár incidens el fog simulni, — mondotta *Naum* baba.

— Az összes tudósítások a külsőben álló háboru lehetőségéről beszélnek. Angol lapok

már összehasonlítást is kö. nek a bolgár és török katonaság között, az utóbbi hátrányára. Mi a véleménye ezekről Excellenciádnak?

— *Háborúról nincs szó, — válaszolta. —* Ami pedig a török és bolgár hadsereg angol összehasonlítását illeti... a török katonai bátoraság és érték sokkal ismertebb, semhogy kétségbevonni lehetne távolról is... Bulgária nem tehet semmit a berlini egyezmény megkötésével, s mint ma látjuk, már eddig is a különböző hatalmak intervencióinak. Bulgária barokk föllépése nem történhetne az általános béke megszavazása nélkül... De mint említettem, minden el fog simulni bizonyára.

A berlini bolgár ügyvivő hasonlóképpen nyilatkozott egy hírlapról előtti. Bulgáriának — ugymond — nincs rá szüksége, hogy két országra rándítsa a háború vessede máit és amennyire ő tudja, a kormányok még csak nem is gondolnak a háború lehetőségére.

Ezzel szemben Bécsbe ma megint olyan hírek jöttek Sőtörök, hogy ott nagy az aggodalom, mert *Törökországban add. rus készülődés folyik Bulgária ellen.*

Elutazott

a spanyol királyi pár.

Budapest—Bécs—Bélye.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3

A spanyol királyi pár ma délután elhagyta a magyar fővárost. Ma délelőtt Alfonz király látogatásokat tett és dezsőné jelent meg, délután pedig Ena királynéval együtt utazott el Bécsbe, honnan azonban a jövő heten Bélyre megy, ahol mint Frigyes főherceg vendége megjelenik a főhercegi vadászaton.

A ma délelőtti eseményekről és a spanyol királyi pár elutazásáról itt következik távirati tudósításunk:

Látogatás és dezsőné

XIII. Alfonz spanyol király ma délelőtt fél 12 órakor elhagyta a királyi vár kriptinavárosi szárnyában levő lakosztályát és udvari fogadón a diszkisérletül mellé beosztott Steininger báró tábornagygyal a miniszterelnöki palota elé hajtatott. A király, aki lovassági tábornoki diszruhát viselt, leadatta Wekerle Sándor dr. miniszterelnök számára névjegyét. Alfonz spanyol király névjegye rendes névjegy formájú és a szavak állanak rajta: Le roi d'Espagne. A király névjegyét Wekerle Sándor dr. miniszterelnöknek, aki ez időben a minisztertanácsban elnökölt, kézbesítették. A spanyol király ezután gyalog a várkertnek a miniszterelnöki palotával szemben levő kapuján a várkertbe s onnan lakosztályába ment.

A királyi várpalota új éttermében ma déli 1/2 órakor déjeuner dinatere volt, a melyen királyunkon és felséges vendégein kívül az uralkodóháznak Budapesten időző összes tagjai, a spanyol királyi pár kíséretei és az udvari melóságok vettek részt, számszerint összesen 58 személy.

Az elutazás.

A spanyol királyi pár délután 3 óra 15 perckor utazott el Bécs felé a nyugati pályaudvarról. Ő feléje a vasuti állomásig elkísérte felséges vendégeit. Az első kocsiban XIII. Alfonz és királyunk ő felsége foglalt helyet, a másodikban Viktória

királyné Mária Annunciata főhercegnővel ült, a harmadikban San Carlos hercegnő főudvarmesternő Cziráky Béla gróf főudvarnaggyal, a negyedikben Viana márkai főudvarmester és Par gróf főhadsegéd, az ötödikben Santo Mauro herceg palotafőnök Steininger báró tábornagygyal.

A fejedelmi vendégek nem disz, hanem közönséges udvari hintón hagyták el a királyi palotát. Az utvonalon ezutal katonaság nem állott, csak rendőrök ügyeltek fel a rendre. Mindenütt nagy tömeg volt az utakon, de korántsem olyan nagy számban, mint a megérkezéskor.

A nyugati pályaudvaron ezalatt gyülekeztek az összes Budapesten időző főhercegek és főhercegnők. A pályaudvaron levő különvonat 12 kocsiból állott. A király kocsija négy tengelyű Pullmann-kocsi, melynek közepén van a szalon. E mellett közvetlenül a királyné kocsija áll; a negyedik kocsiban Frigyes királyi herceg és családja, az ötödikben és a többiben pedig a kíséret foglalt helyet. A vonatot Ludvigh elnök igazgató vezette.

Az uralkodók és kíséreteik 3 óra 5 perckor érkeztek meg a pályaudvarra, ahol Bárzay István polgármester és Boda Dezső főkapitány is megjelentek. A spanyol király és uralkodónk karonfogva mentek a hintóból a szalonkocsihoz; itt a két uralkodó megdölelte és kétszer megcsókolta egymást. E után a spanyol király fellépett a kocsai lépcsőre, mélyen meghajolt és beszállott a kocsiba. A vonat 3 óra 15 perckor indult meg. Királyunk mosolyogva intett a spanyol királyi pár után, mely a kocsai ablakán kihajolva, vidáman bucsut intett.

Királyunk a vonat elrobogása után Boda Dezsőhöz fordulva így szólt:

— *Es war viele Mühe, aber es war alles sehr gut!* (Sok fáradságba került, de minden nagyon jó volt.)

A király és Mária Annunciata főhercegnő ezután visszamentek a budai várba. A spanyol király néhány hetet tölt Bécsben és onnan a jövő hét derekán Frigyes királyi herceg Mosonmegyében levő bélyei birtokára utazik.

A spanyol király a Karácsonyi bálon

A fényes lefoiyású Karácsonyi bál csak a mai hajnali órákban ért véget. A spanyol királyi pár is oly kitűnően érezte magát, hogy az előre megszabott programtól eltérőleg csak háromnegyed 8 órakor távozott el a grófi palotából. Viktória királyné minden egyes táncban részt vett; a főszereplőt Andrássy gróffal járta. S utána Viktória királyné maga köré gyűjtötte a főúri nőgyeket és hosszabb társaságot folytatott velük, miközben őket megszólítással tüntetve ki. Alfonz király bucsuzáskor a legnagyobb élénkeséggel beszélt az est fényes sikeréről Karácsonyi gróf és neje előtt:

— *Igazán örülök hogy excellenciád nekem alkalmat nyújtott, hogy ismét néhány órát tölthessek a magyar főúri társaságom körében. Az est fényétől annyira el vagyunk ragadtatva mind a ketten, oly jól éreztük magunkat vendégszerző házukban, hogy a mai estét el nem feledjük.*

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi Székely Otthon az idén is évtiltásos munkát végez. Külön is megünnepeli a vértanú emléket saját helyiségében: a Vasszálloda emeleti termében. A programot a

rendelő bizottság a következőkben állította össze:

1. Október 6-án reggel 9 órakor részvétel a gyászművel. Gyűlés az 1/2 órakor a Vasszálloda emeleti helyiségében tartandó ünnepély műsora: a) Elnöki megnyitó. Tartsa: Bedő Árpád dr., az O hon elnöke. b) Hymnus. Éneklik az egybegyűlések. c) Alkalmi óda. Tartsa és szavalja: Végő István főosztályvezető, az O hon tagja. d) Emlékszó. Tartsa: Kovács Berardín minora rendi tanár. e) Szózat. Éneklik a megjelenőket.

Reklám nélkül.

Arad, október 3

Tudvalevő dolog, hogy a művészek általában hia emberek, ha nem is annyira a külsőjükre, de a művészetükre mindenesetre. A borzashaju, pecsétes ruhájú művész, legyen az festő, szobrász, vagy muzsikus, büszkén jelenik meg bárhol is félrecsúszott nyakendőjével. De merészelje valaki a művészetét, ha mindjárt a külsőjénél silányabb is bántalmazni — jaj, százszor jaj annak. És igazuk van. Ki beszélje meg a művészetüket, ha ők maguk sem.

Másképpen áll a dolog azonban a színésznők és színészeknél, akik valamennyi művészek között a leghiubbak. Hiuk a művészetükre, hiuk a külsőjükre s min hogy nekik minden szín, fazon stb. jól áll, feltűnően öltözködhetnek, anélkül, hogy bárki is megszólalja őket. Emellett mindig a legutolsó divat szerint és valljuk be: ők azok, akik tulajdonképpen leginkább csinálják a divatot. És ha valaki figyelemmel kísérte már a színészek eme kettős hiúságát, bizonyára rájött arra, hogy — eltekintve az anyagokban szűkölködő karhőgyektől és uraktól — ez a két hiúság egymással fordított arányban áll; mentől kevesebb oka van egy színésznek hiúnak lenni a művészetére, annál hiubb a külsőjére. Ennek az előjáró beszédnek megírására pedig azért volt szükség, hogy annál szembeötlőbb legyen az a kivételes eset, amely az aradi színtársulat egyik fiatal tagjával ma történt.

Egy idő óta ugyanis Aradon ismét divatba jött, hogy a színtársulat művészei egyes, nagyobb sikert aratott szerepeikben lefényképeztetik magukat és az ilyen kosztümös képeket azután kirakataba tételik és... és báluntatják magukat. A setáló közönségnek bizonyára nem került el figyelme az a néhány kép, amely a Dollárkirálynő főszereplőit ábrázolta igazán kosztümjeikben. Ki ne látta volna Kallai Jolánt, mint milliárdokkal rendelkező, elkényeztetett amerizál miszt, vagy Ladiszlajt, mint nőcsábítót, aki szépségével, daltas alakjával, férfias büszkeségével egyaránt rövid idő alatt belopja magát a milliárdos kisasszony szívébe? ... Mintha rájuk szabták volna ezeket a szerepeket? ...

Minő guyyos torzúkra sokszor a színpad az életnek?!

Es ma az egyik kirakataban megjelent egy új kép: Mirtonfy Róbert képe Imredyt a „Tatárjárás” daltas huszarkapitányát ábrázolta a kép. Az egyenruha kivételesen pompásan feszült rajta és úgy nézett ki, mintha valamelyik Herczeg-regény c-ábitó huszarkapitánya elevenedett volna meg. Szóval egy *Anblick für Götter* volt a kép. Es... ah, hány fiatal bakfis szív remegett volna meg láttára.

Mirtonfy azonban bement az üzletbe és azzal a kijelentéssel:

— *Nem vagyok én primadonna,* — kérielhetetlenül bevételte a képet.

Kicsit furcsa dolog. E végre semmi köze ahhoz Mirtonfy-nak, hogy vannak emberek, akik benne, illetve az aratópeben akarnak gyönyörködni *De gustibus non est disputandum!* Lehet, hogy szerényeségből tette, bár nincs oza szégyenlenni a saját arc-

mását; lehet azonban hogy büszkségből, vagy — hínágból. De hát büszkeség ide, hínág oda, a reklámra is csak kelladni valamit manapság, mert reklám nélkül még a tehetségesebből sem lesz művész.

Példát vehetne legujabb pályatársáról, Domán Sándorról, aki a reklám kedvéért képes nap nap után egy és ugyanazt a szerepet: „A perzsaszőnyeg díszítések” szerepét eljátszani. Aki nem hiszi, nézze meg a színlapot! Pedig Domán Sándor szőnyeggel kevésbé szernának reklámra.

Fontolja meg jól Mártonfy, hogy a reklám ma már a nyolcadik nagyhatalom. Gog.

Börtönre ítélték

Párvy püspök zsarolóját.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

Négy napi izgalmas jelenetekben bővelkedő tárgyalás után ma éjjelkor hozta meg ítéletét a budapesti törvényszék abban a legyszabású bűnperben, amelynek középpontjában Párvy Sándor szepesi püspök állott. A vádlott nők közül hárman nagyobb börtönbüntetésben részesültek, míg Hegedüs Saroltát, aki beismerő vallomással a per egész sorsát eldöntötte, felmentették.

A mai tárgyalásról részletes tudósításunk a következő:

A mai tárgyalás.

A nagy zsarolási pörben, amint ma megírunk, utolsó tanu Párvy Sándor püspök volt, atinek eskü alatt tett vallomása végképpen le sújtotta a vádlottakat. Píathy plébánost nem eskette meg a bíróság. Ma csak fél 12 kor kezdődött a tárgyalás, de már 10 órakor ember hátán szorogott az esküdtészki terem folyosóján. Az ügyész és a védők újabb tanukat jelentettek be és azoknak kihallgatását kérték.

Sádkány Lajos elnök a tárgyalás megnyitása után felolvastatta azt a levelet, amelyet Kovács Klotild Hegedüs Sarolta nevében *Szevényi János* államtitkárnak írt, akinek a párt fogását kérte az ékszer-pörben.

A levélben védekezik az erkölcstelenség vádja ellen s azt írja, hogy a Császárfürdőben illatlanul viselkedett vele szemben a püspök. Panaszodik, hogy Demény Károly postaigazgató fegyelmivel fenyegette meg arra az este, ha a pört vissza nem vonná. Kovács Klotild mindent Hegedüs Sarolta nevében írta az államtitkárnak, s végül kijelenti, hogy a pört semmiképp sem vonja vissza. Azután egy másik levél következett, amelyet szintén Kovács Klotild írt az államtitkárnak, de nem Hegedüs Sarolta nevében, hanem mint Górdina Górdina szászados, Hegedüs Sarolta rokona. Arról panaszkodik a „rokon“, hogy Sarolta a szüntelen terrorizálástól beteg lett. Demény erőszakos eljárása ellen, amelyvel Hegedüst a pör visszavonására akarta kényszeríteni, az államtitkár segítségét kéri.

A hosszú levelek felolvasása után az elnök megkérdezi Kovács Klotildot, hogy mit szól a két levélhez.

Kovács Klotild: En írtam a két levelet, de Hegedüs Sarolta bémondása alapján.

Hegedüs Sarolta: Nem igaz!

Ezután felolvasták Demény Károly íratát, amelyben arról értesíti Hegedüs Saroltát, hogy engedetlenség miatt megindítja ellene a fegyelmi eljárást.

Majd Kovács Klotild többi leveleire került a sor. A legtöbbjében vészdelmesen fenyegetőzik a papszakácán.

Azokat a leveleket olvasták fel ezután, melyekben Kovács Klotild a püspök megszarolásáról írt. Egyik levél megfenyegeti a plébánost, hogyha nem teljesíti kérését, rosszul jár.

Kovács Klotild a püspökhöz írt leveleiben azt állította, hogy az esetet a pápának és a bécsi nunciussnak bejelentette. A törvényszék megkereste a pápai szentszéket és a bécsi nunciust, de mindket heyről az a válasz érkezett, hogy oda Kovács Klotild aláírásával levél nem jött. Kovács Klotild most kijelentette, hogy ő igenis írt a bécsi nunciussnak, de felmentett, mikor azt mondta, hogy választ is kapott.

Az elnök ezután felolvasta a polgári pörben szerepelt hamis tanu vallomását. A bíróság ezután visszavonult, hogy határozzon a védelemnek arról a kéréséről, hogy a bizonyítást újabb tanakkal egészítsék ki. A bíróság a bizonyítás hiigésztését mellőzte.

A perbeszédnek. — Az ítélet.

A délutáni tárgyalás folyamán először Balás ügyész tartotta meg vádbeszédét, majd a védők beszétek sőtjállig, amikor a bíróság ítélethozatalra visszavonult.

Fél egy óra volt, amikor hosszas tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet.

A törvényszék Kovács Klotildot zsarolás és hamis eskü büntette miatt négy évi börtönre, Bodor Gézánét két évi börtönre és Dán Annát másfél évi börtönre ítélte, Hegedüs Saroltát pedig felmentette. Az elítéltek a szigorú ítélet ellen valamennyien felebbezték.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősoza:

Vasárnap: Délután: Naftalin, énekes bohózat. Este: Helyreasszony, énekes színmű.
Hétfő: Kék egér, bohózat. (A bérlet.)
Kedd: Ocskay brigádéros, történelmi színmű.
Díszelőadás Ditrői Mór felléptével. (B bérlet.)
Szerda: Nap és Hold, operett. (C bérlet.)
Csütörtök: Parasztbecsület, opera. Pajkos diákok, operett. (A bérlet.)
Péntek: Félistenek, színmű. Bemutató előadás. (B bérlet.)
Szombat: Félistenek, színmű. (C bérlet.)

Helyreasszony.

(Énekes népszínmű 3 felvonásban. Írta: Kada Elek. Bemutató előadás.)

Arad, október 3.

Kecskeméti város híres polgármestere, Kada Elek forgatva a híres város régi írásait, érdekfeljegyzésekre bukkant. Elűnt a városbíró híres hóka cselője, amből aztán nagy galibák keltek ki. Kecskeméti város avult írásából aztán Kada Elek, a próza polgármester ügyes kis darabot fabrikált, mely csupa szin, hangulat és aki szereti a népszerűt, igazi örömet lelhet a Helyreasszony név, kedves meséjében. Pethő Miklós, Bucskay hajdu szomorú-víg története a Helyreasszony. Pethő Miklós bevetődik Kecskeméti városába, ahol már táborozott egyszer és ott összetalálkozik régi szerelmével, Szűcs bíró lányával, Katóval. A régi szerelem újra ott lobog mindkettőjük szívében, de sajnos, a lány már menyasszony, jegyese egy kecskeméti civisnek. Pethő és a lány bucsuznak, Kató emléktől odaadja Miklósnak a kendőjét. És a kendő aztán tenger sok bánatot hoz a szerelemesekre. Elopták Szűcs bíró hóka lovát, meiyen épp olyan kendő volt, mint amilyen Kató adott Miklósnak. Meglátja a kendőt a hajdunál Hajdár tatár, akét Pethő Eger alatt vitézül helyben hagyott, összezújalokoznak és a dolog vége az, hogy a hóka ellopásával Pethőt vádolja meg Hajdár és hibába való Miklós tiltakozása, megtalálják nála Kató kendőjét, melyhez hasonló volt a ló kantárjába kötve, elfogják és börtönbe vetik. Egy bátor szívű menyecske, Karáné, a város szakácsnéja segíteni akar és ártatlanul bebörtönözött hajdun és előbb megszökte, de mikor újból elfogják és már halálra ítélik, még mindig nem ad fel a reménnyel, hogy megmentse Miklóst. A véletlen segítségére jön Karáné. Egy birinyi ember levát jön venni Kecskemétre, mert mióta a hóka lovát olyan jó áron eladta, csak kecskeméti lóval akar kereskedni. Az ügyes asszony megtudja, hogy Igó lókupec Hajdár tatártól vette a lovat, ugyanattól, aki bevádolta Miklóst. Eppen akkor látogat Kecskemétre Ali pasa, aki mikor megtudja Karánétól a tényállást, szabadon bocsátja Miklóst és felakasztatja a tatárt.

Ezt a mesét sok ügyesen szenroszt, tarka képpel állította be Kada Elek és kellemes szórakozást szerez vele a közönségnek.

A helyreasszony igazán élvezetes előadásban került színre. Kállay Jolán adta Karánét, a helyreasszonyt elragadó kedvességgel, bájosan és telivér művészettel. Kada Elek Blahánéknak írta ezt a szerepet, de ha Kállaynak írta volna, úgy az ő nagyszerű játékában is megtalálta volna mindazt, amit ebben az alakban elképzelt. A közönség talán még soha sem ünnepeite olyan szívből és lelkesen Kállayt, mint ma este, mikor a legnagyobb gyönyörűségére volt mindenkinek. Partnere Polgár Sándor volt Böszén Tamás szerepében. Nagyon jóízű humorral, diskrét komikummal megrajzolt alaklétsza nagy sikert hozott Polgárnak. Pethő Miklóst, Hunyady adta drámai erővel. És a kiváló művész a népszínművek lánykorát varázsolja a színpadra és ha az ő gyönyörű magyar beszédét halljuk, őszintén sajnáljuk, hogy hanyatlóban van a népszínmű-irodalom és olyan kevés alkalom kínálkozik Hunyadyt igazi szerepkörben élvezni. Nagyon kedves volt Zalay Margit Kató szerepében. Kacsiatató lókupec volt Leövey, aki kis szerepével viharos derűtséget kellett, Kulcsár adta Hajdárt, de elfelejtette megtanulni a szerepét, vagy megtanulta, de elfelejtette.

A rendezés gondos és szép volt. A közönség, mely főleg sem töltötte meg a színházat, kitűnően mulatott és a darab szebb énekszámait megismételtette.

H. G.

* A regényes Devonshere. Aki szereti a természetli szépségekben gazdag vidékeket, annak nagyobb gyönyörűsége nem lehet, mint végig nézni Anglia egyik legeiragadóbb vidékét Devonsheret. Ami a természetben fenséges elragadó, azt pazar mértékben találjuk meg itt. Meredek sziklák, tündéri hegyi patakok, virágos rétek, rengeteg, merész hegyi vasutak, alagutak, szédületes magasságban épült karsu hidak, gyors egymásutánban vonulnak el szemünk előtt. És a sok természetli szépség mellett, megismerkedünk a világ leggazdagabb arisztokráciájának az angol főúri világnak pazar életmódjával. Pompás vadászárság, vadászkecskon és lóhátan festői látvány, mere szép főúri paloták, mind olyan látványosság, mely feledtetni a köznapit élet egyhanguságát. Az Uránia színház mősoának egyik ügye ez a kép, mely még csak vasárnap van mőson.

* Teremts ujat! és egyéb elbeszélések. Kóvér Ilma tollából jelent meg fenti cím alatt egy újabb novella kötet, mely esemény bizonyára őrméreg fog szolgálni a rokonszenves irónó hü olvasóinak. A kötet egy csomó novellát tartalmaz, melyek mindegyike élénk bizonyosága annak, hogy lehet kellemes, elfogadható módon tárgyalni mindazon változatot az életnek, melyekhez a modern és legmodernebb irodalom művelői bántó, sértő módon nyúlnak. Mindjárt az első novella, a „Teremts ujat“ élénk vedbeszed a finom szubtilis (ma hatalmas és szentimentálisnak csufolt) érzések megénekeldi mellett, s kellemes keretben szimbolikus bizonyítja, hogy mindaddig gunyó'óduink a mások érzéseit, elavultnak, réginek tartjuk, s üzzük, hajszoljuk az új benyomásokat az irodalomban is, amíg az élet reánk

nem szabadítja az évezredek törvénye szerint belévetkező érzelmváltozásait s akkor már ki nem elégít a mai kor gyakran utópszikus idegköltészele s a kinevetett félredobott, de már leszűródött költészethez menekülünk megnyugtatóként. Ezt a megnyugtatót érezzük a Kövér Ima kötetén végtől végig s emellett modern, új témái a mai kor gyermekének lelkéhez szólnak. A kötet a Pallas r.-t. kiadásában jelent meg s úgy ott, mint minden jobb könyvkereskedésben kapható. Ára 2 korona.

Kristóffy József a választói jogról.

Kossuth, Barabás, Méray és a paktum.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

A Fejérváry-kormány volt belügyminisztere ma újból alkalmat talált, hogy nyilatkozzék *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter választójogi tervezetéről. *Kristóffy* beszédében, amelyet a radikális párt kevésszámú tagja előtt ma este mondott el, főleg azt bizonyította, hogy a koalíciós kormány plurális választói reformja ellenkezik a paktummal, amelynek alapján a koalíció kormányt vállalt.

Erről a beszédről budapesti tudósítónk ezt jelenti: Az országos radikális párt körhelyiségét ma nyitották meg. Megjelent a megnyitáson *Kristóffy* József, volt belügyminiszter is, aki hosszabb beszédet mondott a választóreformról.

A pluralitás hatása.

Beszéde elején kijelenti a pluralitásról, hogy az semmi más, mint további fenntartása az oligarkia kizárólagos uralmának. A magyar hegemoniát csak cégerül használják fel, mert nézete szerint a pluralitás a magyarságra *gyengülően foghatni*, mert ebben az esetben egész Erdély elvesz a magyarok számára, több vidéken, különösen pedig a vegyes kerületekben a magyar faj pozíciója gyengülni fog. Ezt statisztikailag bizonyítja, ma d így folytatja:

— A pluralitás — mondta — a legveszedelmesebb reakcionárius kísérlet, a melylyel eddig Magyarországon próbálkoztak. Ilyen választóreform után egész Európa ki fogja nevetni a magyarokat. A korona és a nemzet paktumot kötnek egy becsületos, az időknek megfelelő választójog teremtésére, most pedig jön a kormány egy törvénnyel, mely sokkal reakciósabb, mint a mostani. A pluralitás az erőszakot reprezentálja és sajnálatos bár, de ki kell jelentenem, hogy ha a pluralitás törvény lesz, akkor *ebben a szerencsétlen országban béke mindaddig nem fog előállni*, míg a reparáció nem fog bekövetkezni. Az új parlamentben *addig nem lesz büdssé és nem lesz ujonc, míg a választói jogot nem teszik igazán demokratikussá!*

Mit tartalmaz a paktum?

A nyilvános szavazás teljesen ellenkezik a paktummal. Hát már semmi sem szent ebben az országban? Az a pont, amely erre nézve a paktumban foglaltatik, így hangzik (olvassa):

— *Aufgabe dieser Regierung ist die Durchführung der in sämtlichen vorgehenden Punkten festgestellten Agenden ausserdem als letzte Aufgabe die Durchführung der Wahloreform auf mindestens eben so breiter Basis wie dies in den Program der jetzigen Regierung enthalten ist.*

(A kormány feladata a több pontban megállapított teendők keresztül vitele, azonkívül utolsó feladatként a választójogi reformnak legalább oly széles alapon leendő keresztülvitele, mint az a mai kormány programjában foglaltatik.)

A koalíció ennél fogva kétféle obligót vállalt magára, ugymint a Fejérváry-kormány programját, másodszer a választói jognak legalább oly széles alapon leendő megoldását, mint a *Kristóffy* féle javaslat. A paktum tehát a koalíciót a Fejérváry-kormány programjához köti, mint minimumhoz. Ez a program, mint ismeretes, az általános, titkos, községenkénti, egyenlő és közvetlen választói jog volt, amely egyetlen megszorításként az irni-olvasni tudást tartalmazta. *Ezt a koalíció a paktumban, mint minimumot elfogadta*, nincs joga tehát a koalíciónak kevéssébbet adni a nép és a korona számára. Több jogot adhat, elejtheti az irni-olvasni tudást, le szállíthatja a korhatárt, de kevéssébbet nem adhat. A paktum általánosnagon nem is tárgyalja a választók számát, teljesen közböbs tehát, hány választó lesz. A paktum kizárólag a megoldás alapjának szélességéről beszél.

Barabás és Méray szerepe.

De nemcsak a paktum, hanem az ezt megelőző tárgyalások is a pluralitás ellen beszélnek. Midőn 1906. március végén *Méray Horváth* Károly ez ügyben engem felkeresett, magával hozott egy teljesen kész szöveget, amely ma is rendelkezésemre áll. Ebben a szövegben, mint minimum a Fejérváry-kormány tervezete áll fenn. Midőn e szöveget átolvastam, így szóltam *Méray Horváth*hoz:

— Tehát a függetlenségi párt legalább is olyan demokratikus választói reformot teremt, mint a Fejérváry-kormány tervezett, vagyis általános titkos községenkénti, egyenlő és közvetlen választói jogot, melynek csak egy megszorítása van az irni-olvasni tudás. Más megszorításról szó nem lehet.

Erre *Méray* így válaszolt:

— Természetes. A szűkebb választói jognak közvetítését nem is vállaltam volna.

Ezután folytatódott a tanácskozások és április másodikán *Barabás* Béla megjelent nálam *Méray-Horváth* Károlylyal. Ekkor én *Barabás*nak a következőket mondtam:

— Arról van szó, hogy a függetlenségi párt átveszi, mint minimumot a Fejérváry kormány választójogi tervezetét. A függetlenségi párt csinálhat egy tágabb javaslatot, de szűkebbet nem. Más megszorítás, mint az irni-olvasni tudás nem lehetséges. *Elvállalja ezt Kossuth Ferenc?*

— *Elvállalja*, mondotta *Barabás* egész határozott ággal.

— *Ki áll jól ezért?* kérdeztem.

— Én felelősséget vállalok, felelte *Barabás*, *Kossuth* engem felhatalmazott arra a nyilatkozatra, hogy ezt a megoldást elvállalja.

Ez volt *Barabás* válasza — folytatta *Kristóffy* — és a paktum még aznap éjszaka Fejérváry kezében volt, másnap pedig a királynál.

Kossuth szava.

De még más is történt. Április másodikán délelőttjén *Méray Horváth* *Kos-*

suthnál volt és midőn *Méray-Horváth* előadását befejezte, *Kossuth* a következőket mondotta neki:

— *Elfogadjuk. Mi nem adhatunk a népnek kevéssébb jogokat, mint amennyit nekik a király adni akar.*

Informált engem erről *Méray-Horváth* és ezzel köttetett meg a béke.

Talán nem felel meg a politikai izlésnek, hogy én itt mindezt elmondom, de kénytelen vagyok vele, mert abban a súlyos helyzetben, amelyben a választói jog ügye a pluralitás által került, kötelességemmé vált bizonyítani, hogy már a paktum létrejöttének külső körülményei teljesen kizárják a pluralitást. *A további tanácskozások folyamán a paktum szövege semmiben sem változott.*

Kristóffy azután arról beszélt, hogy az ő tervezetét *Andrássy* Gyula gróf merényletnek nevezte.

— Ha az a javaslat merénylet, ugymond, akkor nyugodtan vállalom érte a felelősséget.

Végül felszólította a jelenlevőket, hogy harcoljanak a pluralitás ellen.

A beszédet a jelenlevők nagy tetszéssel fogadják. Azután még többen beszéltek és a gyűlés végén kimondták, hogy *Andrássy* tervezete ellen kiméretlen harcot indítanak.

Adószedés tüzzel-vassal.

Erőszakoskodó tisztviselők. — A pénzügyigazgató és *Vannay* Gyula nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3

Csak tegnap tettük szóvá azokat a panaszokat, amelyeket az aradi kereskedők emeltek az adószedők tapintatlansága miatt. Az adóügyosztály ugyanis, ha valamelyik kereskedő egyszerű adóintésem nem fizeti be adóját, egész hivatalos apparátust küld a kereskedő nyakára, éppen az üzletbe, amikor az telve van vevőkkel. Most az adószedőknek egy sokkal durvább eljárásáról értesültünk, amelyet egy tekintélyes idősebb aradi ügyvéd lakásán tanusítottak. Az eset sokkal komolyabb, hogysem elítélő bírálat nélkül lehetne hagyni. A mélyen megbántott fiskális sem hagyja annyiban a dolgot, hanem az illetékes hatóságnál a mai nap folyamán *panaszt tett* az erőszakos adószedők ellen.

Az adószedők legújabb botrányos eljárása az ügyvéd házában így történt:

Csak a kasszát akarják!

Tegnap délelőtt beállított a lakásba három adóügyi hivatalnok és követelték az exlexből hátralékos százhárom korona adó kifizetését. Az ügyvéd nem volt otthon és neje kérte a hivatalnokokat, várjanak amíg férje hazajön, az majd rendezni fogja a dolgot.

— Az nem úgy megy — mondotta az egyik adószedő. Tessék a nagyságának kifizetni az adóintézetet.

Az ügyvéd neje az l mentegelődött, hogy nincs nála annyi pénz, amire a hivatalnok így szól:

— *Akkor tessék ideadni a kasszakulcsot és ami pénzt a kasszában találunk, magunkkal visszük.*

— A kulcs férjemnél van, választott az urná.

— *Ugy? Akkor elvisszük a kasszát,* —

betvenkedett a hivatalnok és már már hozzá akartak látni a fenyegetés bevédődéshez. Csak az ügyvéd nejlének erőies fellépésére hagytak fel szárdékukkal.

Mikor az ügyvéd hazajött, neje méltatlan kodva panaszkolta el neki az adószedők durva viselkedését. Az ügyvéd ma délután Vannay Gyula adóügyi tanácsosnál *feljelentést tett az adószedők ellen*.

Vannay Gyula nyilatkozata.

Munkatársunk beszélgetést folytatott Vannay Gyula tanácsosokkal, az adóügyi osztály vezetőjével és megkérdezte, van-e tudomása az adószedők kiméltelen eljárásáról és a közönség panaszaival. Vannay a következőket mondotta:

— Nem áll az, hogy rendőrök asszisztálnak az adószedésnél, mert ilyenkor mindig a végrehajtó, a becsűs és egy dobos jár el. Igaz, hogy most szigorúbban és nagyobb mérvben folyik a behajtás, mint eddig történt, de ennek oka először is az, hogy a *pénzügyigazgatóság forszirozza az adók behajtását*; másodsor, hogy az év vége van és ilyenkor sürgetik az adóhátralékok befizetését. Megjegyzem, hogy csak ott hajják be az adókat, ahol nagy az exorbitáns származó hátralék. De ennek a közönség az oka, mert nem érdekli a legutóbbi időhivatali ciklus eredménye iránt, amely pedig az előző ciklus kivételével nagyban különbözik. Most ugyanis magasabban vették ki az adókat, de a közönség azt hiszi, hogy a régi adósszeg lefizetésével eléget tett kötelezettségének. Nem kérnek enné fogva fizetési halasztást sem, amelyet pedig úgy ml, mint a pénzügyigazgatóság minden egyes esetben megadunk, azok pedig, akik részleltetési kedvezményt kapnak, nem tartják meg a fizetési terminusokat. A közönség azt hiszi, hogy ha az állami adóra megkapta a fizetési halasztást, az a városi adóra is vonatkozik. Itt van a tévedés, mert ha valaki ezzel az adóval hátralékban marad, jön a végrehajtó. Mpen ezért megam is azt szeretném, ha a polgárság minden olyan esetben, amikor kételyei vannak az adók fizetése körül, hozzám fordulna felvilágosításért.

As adóügyi tanácsnok végül kijelentette, hogy intézkedni fog a végrehajtók eljárása miatt felmerült panaszok ügyében.

Mit mond a pénzügyigazgató?

Ez ügyben alkalmunk volt beszélgetést folytatni Róka József aradi pénzügyigazgatóval is, aki a következőket mondta:

— Természetes, hogy a pénzügyigazgatóság sürgeti a városnál az adók behajtását, mert mi viszont a *minisztériumtól kapunk erre felszólítást*. Ebből azonban nem következik, hogy a város adóügyi közegei a behajtásnál kiméltelenül és durván járjanak el. A pénzügyigazgatóságok a pénzügyminiszter utasítására 1907. év végéig halasztást adhattak a polgároknak az adójuk lefizetésére, ha erre annak idején engedélyt kértek. Akik akkor nem kértek halasztást, azokat a törvény általános rendelkezései kötelezik, vagyis adójukat minden évnegyed végén tartoznak fizetni. Össze, a mezőgazdasági termények értékesítése folytán bizonyos lendület áll be, amely az iparos és kereskedő világra is kihat és ilyenkor figyelmeztetni kell az adózó közönséget a fizetésre, de illő és diszkrét formában. Az adóbehajtás a pénzügyigazgatóság felügyelete alatt történik és kijelentem, hogy ha visszaélés fordul elő s azt akár szóbeli uton, akár pedig írásban tudomásomra

hozzák, én a legnagyobb készséggel fogom az esetet megvizsgáltatni.

A pénzügyigazgató liberális nyilatkozata bizonyára nagy megelégedést fog kelteni a polgárság körében.

HIREK.

Az önkéntes ur.

*

Egyik újdonsült aradi önkéntes, aki már tegnap is az új mundérban beszített, beszél:

— Az egyenruhának mégis varázsereje van. Akik tegnap rám se néztek volna, ma már szinte erőszakolt udvariassággal táncolnak előttem és a leányok meg az asszonyok, akik addig megvető tekintettel mustráltak végig gyűrött polgári ruhámat, ma egytől-egyig megszólítottak: „Jaj, de less maga ebben az uniformisban!” Azt sem tudom, mily jogon szól tanak meg. Eddig csak úgy látásból ismertük egymást, de bemutatás nem történt.

— Nos, mit következtet Ön ebből?

— Ebből azt következtetem, hogy az emberek gyarlók és még mindig a ruha teszi az embert. De én majd csak bosszút állok a *multért*. Azok a kis leányok, akik eddig orrfintorgatva kerültek társaságomra és a bálókban az első kör után megköszönték a vezetésemet, azok most mind bájos, biztató mosollyal fogadják köteles tisztelettel adózó köszöntésemet.

— Es miért, hogyan akar bosszút állni?

— Ezek a leányok most minden tekintetben úgy gondolkoznak, hogy egy év múlva kiszabadulok a katonaságtól és akkor okvetlen megnősülök. Tehát az önkéntesi állapotom külsőségeimnek az előkelőségei is kelemen, finoman hidalnak át az udvariasságtól a kéréséig vezető utat. Ezért azután a komolyak és öntudatosok mosolya csak befektetés akar lenni a jövőre, a komolytalannak és naivak pedig ezzel a mosollyal táncpartneri óhajtanak biztosítani a télire. Nohát pukkadni fognak!

— Pukkadni?!

— Igen: pukkadni fognak. Mert igenis, én baszkodni fogok az önkéntesi mivoltommal. Akik csak táncolni akarnak velem, — és én emberismerő vagyok — azokkal nem fogok táncolni, hanem táncolok a haragosokkal. Akik pedig — bocsánat a szóért — buknak rám és kérésükül akarnak engem fölnevelni, azoknak rendkívül helesen és sokat sejtetve fogom a szelet csapni, hogy azt higgyék: elvezem őket. Természetes, hogy oly durván fogom őket aztán kiabrandítani, amely durván csak lehet. Egyszóval: egy évig kiivezem az önkéntesi dícsőséget, aztán pedig otthagynom a felültegett öngyászágukat, mint szent Pál az oláhokat.

— És azt hiszi, hogy ez a különös bosszu úgy sikerül, amint epesen elképzeli?

— Természetesen! Ó, tudok én a leányokkal banni!

— Bebiztosította magát a baleset ellen?

— Be! Én egyszer mindig kint leszek a vízből.

— Nohát, fogadást ajánlok, önkéntes ur: Ön lesz az első, aki az egy esztendő keserves és nehezen várt mulása után megnősül!

— Lapunk mai számához mellékeljük az aradi vonatok felmenetrendjét.

— Barabás Béla Aradon. Ma este hét órakor érkeztek Aradra Barabás Béla. Réssat vasárnap a nemzeti gyásznapelyen s a királyi vendégül látja a parlamentens koronájú. hozó küldetéséért, akiket Thaly Kálmán vezet.

— Királyi hercegből lelkész. Frigyes Ágost szász király legfiatalabb öccse, Miksa szász királyi herceg, az egykor vidám katonatiszt letette az egyenruhát, pap lett, felszentelték s most a freibergi egyetemen a kánonjog tanára.

A királyi herceg most a Drezda melletti Hostertwitzben időzik s a könnyelmű királyfiból komoly tudós lett, aki valósággal aszkéta életet él s folyton tanul és buvárkodik.

— Lónyay grófné a Rudolf-szobor leleplezésén. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A tragikus végű Rudolf trónörökös szobrát tudvalevőleg néhány nap múlva fogják leleplezni Budapesten. A szoborleleplezésén meg fog jelenni a trónörökös özvegye, Lónyay Elemér gróf neje is, akít a király és a szoborbizottság is meghívott az ünnepélyre.

— Thaly Kálmán Aradon. Thaly Kálmán országgyűlési képviselő, Arad díszpolgára tudvalevőleg e hó 5-én este 7 órakor érkezik Aradra s a pályaudvaron Kádas Kálmán főjegyző, h. polgármester fogadja. A város vezetősége felkéri Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságának tagjait, hogy ugy a fogadtatáskor a vasuti indóháznál, valamint október 6-iki gyásznapelyen minél számosabban megjelenjenek szíveskedjenek. Varjassy polgármester.

— Az egri érsek a papoknak. Egerből jelentik: Samassa József bíboros egri érsek 80 ik születésnapja évfordulója alkalmával egyházmegyéje papnyugdíjalapjára újabban 125.000 koronát adományozott.

— Aradi mérnökök a makói Maroshidnál. A makói Maroshid rozszant fájármal vasbeton pillérekkel cseréltetnek ki. A facölöpök fokozatos eltávolítása s a vasbeton pillérek építése a forgalom legkisebb akadályoztatása nélkül egyidejűleg történik. Hasonló munkát ilyen egyszerű megoldással még nem hajtottak végre. A vonatkozó tervet a vasbeton alkalmazásoknak zseniális uttörője, Zielinsky Szilárd dr. műegyetemi tanár készítette. Az építést az acsev. — Tüdős főmérnök vezetése mellett — házikezelésben fogatosítja. A műszaki szempontból rendkívül érdekes és tanulságos munkálatnak s egyuttal a mezőhegyesi cukorgyárnak megtekintésére az aradi mérnök és építész-egylet szombaton, október 10-én tanulmányi kirándulást rendez, mely alkalommal a vasbeton-tervező iroda egyik kiküldöttje, esetleg maga Zielinsky tanár, előadást fog tartani a makói hidnál. Indulás Aradról reggel 7:49-kor, visszaérkezés este 6:59-kor. Ebéd Makón. Egy teríték 2 kor. 40 fillér. Az acsev. igazgatóságának szivességből külön vonat bocsátatik majd rendelkezésre. Szabadjegyek az indulásnál adatnak ki. A mérnök-egylet részt venni akaró tagjai az egylet helyiségben kitett iven október hó 8-ig jelentkezhetnek.

— Barabás Béla a Rákóczi társaság dísztagja. Ma este az aradi Rákóczi-társaság Zubor Andor elnöklésével értekezletet tartott, amelyen tárgyalták azt az indítványt, hogy Barabás Bélát a társaság dísztagjának válaszzák meg. Hosszas és izgatott vita után elhatározták, hogy a keddi közgyűlésen Barabást dísztagnak választják.

— Jomkipur. Hétfőn lesz izraelita polgártársaink legnagyobb ünnepe a jomkipur, amely már vasárnap kezdetét vesz. A zsinagógal előjáróság tudomásul adja, hogy a jomkipuri istentisztelet vasárnap este 5¹/₂ órakor és hétfőn reggel 7 órakor kezdődik.

— A karlócai új patriárka beiktatása. Karlócairól táviratozzák: Nikolics Miron patriárka pü-pör, kongresszusi elnök a szerb nemzeti egyház kongresszusát október 7-ére hívta össze. A királyi biztos október 6-án utasít Karlócaira és közölni fogja a kongresszussal Bogdanovics Lucianának a király által történt megüdvösítését. A patriárkává való avatás e hónap 8-án dől.

előtt a Péter-Pálról elnevezett templomban lesz nagy ünnepség keretében. Bogdanovics megválasztása óta az ország minden részéből százával kapja az üdvözlőlevelet.

— A sikkasztó miniszter. *Koppenhágából* táviratozzák: Az országgyűlés tegnapi ülésén *Krisztensen* miniszterelnök nagy figyelem közepette emlékeztet meg volt miniszter társának, *Albertinek* sikkasztásáról. A lemondását bejelentő miniszterelnök többek között ezeket mondotta:

— Hogy az Alberti ellen hivatalnokskodása alatt intézett támadásokat nem vettem előzőleg figyelembe, annak az volt az oka, hogy ezeket a támadásokat politikai ellenfél intézték ellene. De mikor most ezt a helyet elhagyom, a legnagyobb szégyenérzet fog el amiatt, hogy itt egy gonosztevővel ültem együtt, anélkül, hogy azt láttam volna. De ti ezt le kellett merítenem és azszal az érzéssel vonultok vissza, mintha valaki hátulról tört dőfött volna testembe.

— A vízvezeték víze egészséges. Az ázsiai kolera fenyegető közeledtével Aradvárosi tisztviselői hivatal, mint azt megírtuk, megietti minden óvintézkedést, amelyivel az irázatos betegség behurcolását meggátolni lehet. A betegségnek legjobb terjesztője a rossz és fertőzött ivóvíz. *Posgay* Lajos dr. orvos a vízvezeték vizének bakteriológiai elemzését szükségesnek tartotta és ezért a budapesti egészségügyi laboratóriumban vizsgálattatta meg. Ma küldötte meg *Frank* Ödön dr. közegészségügyi főfelügyelő a vizsgálat eredményét, mely a következőképp hangzik:

A városi tisztviselő orvos a vízvezeték te lepről vizet küldött az itteni egészségügyi laboratóriumba megvizsgálás végett. A vizsgálat adatai szerint a víz egy literében van: összes szilárd rész 425 mgr., szerves anyag 64 mgr., chlór 26.— mgr., salétromsav 8.6 mgr., salétromsav alig kimutatható, ammoniak nyomok, calcium kevés, magnézium kevés, kén-sav kevés. Tekintettel a vegyvizsgálat eredményeire és tekintettel továbbá arra, hogy a bakteriológiai vizsgálattal csupán ártalmatlan vízi bakteriumok voltak kimutathatók, a vizet jónak kell nyilvánítani.

— *Fábr* Károly közjegyzőjelölt. A *Pap* Sándor halálával megüresedett *karcagi* közjegyzőségre — mint fővárosi tudóstónk táviratozza — *Fábr* Károlyt, a csabai kerület negyvennyolcas országgyűlési képviselőt jelölik. *Fábr* Károlynak, aki tudvalevőleg *Fábr* Sándor drnak, az *Acsev.* vezérigazgatójának testvére, kinevezése hír szerint már a legközelebbi jövőben meg fog történni.

— Tolsztoj ünneplése. Egy pétervári távirat jelenti: A városi дума elhatározta, hogy négy ingyenes ókásd helyiséget, egy nagy közpiskolát és egy nagy elemi iskolát *Tolsztoj* nevére fognak elnevezni és az összes iskolákban ki függesztik *Tolsztoj* arcképét.

— Városi tisztviselők küldöttsége a kormány-nál. Mint megírtuk, *Wekerle* miniszterelnök a jövő évi költségvetésbe két millió koronát állított be, amelyivel a városok közigazgatási költségeinek fedezéséhez járul hozzá. A városi tisztviselők azt óhajják, hogy ez az összeg elsősorban az ő fizetésük kiegészítésére fordítassék. Mivelhogy ez a cél nincs világosan megjelölve a költségvetésben, ezért október hó 14-ikén küldöttségi leg tisztelgnek a kormány-

nál s kéri, hogy a mondott államsegélyt az ő javukra ossza szét. *Versce* város tanácsnoka, *Bodry* Mihály vetette fel ezt az eszmét és ma átíratilag kérte fel az aradi tisztviselői kart csatlakozásra. Jövő héten választják az aradiak küldöttséjüket.

— Építkezések az aradi üzletvezetőség állomásain. Az aradi üzletvezetőség a beruházási hitel tésére ismét több nagyobb építkezést folytat. Így a magtartott versenytárgyalás eredménye gyanánt *Steiner* József aradi műépítéssé megbízta újabb tíz épület építésével, melyek közül egy Tótváradon, négy Piski rendezőpályaudvaron, öt pedig Váralfa-Hátszeg állomáson épül. A munkálatok már nagy erővel meg is kezdődtek. Az épületek mind egyike négy négy, illetve három-három altísznek szolgál lakásul. Az épületek körülbelül 250,000 koronába kerülnek. Ugyancsak versenytárgyalást írt ki az aradi üzletvezetőség a *Petrossényen* építendő telepházákra is.

— Halálozás. *Friedman* Lajosné, szül. *Leopold* R. zárla hosszas szenvedés után életének 62 ik évében október 2 án elhunyt. Temetése 4-én délelőtti 9 órakor megy végbe a helybeli izr. sírkertben.

— Bünpör egy szövetség ellen *Szabadkáról* táviratozzák: A csantavéri csödbe került kiházasítási szövetség megszalta hatszáz tagját. *Vid Antal* igazgató és az egész vezetőség ellen büntető eljárás van folyamatban.

— Ösztöndíj egy aradi iparosnak. A kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a kereskedelmi ügyminiszter a folyó évre *Hendl* János aradi fiatal tőreköv iparosnak, *Hendl* Ödön aradi gépgyáros fiának adományozta a 600 koronás külföldi utazási ösztöndíjat.

— Eljegyzés. *Molnár* János dr. békéscsaba-i ügyvédjét eljegyezte *Lilla* János szemlaki ág. ev. lelkész leányát, *Margitot*.

— A katonaisélt törvényhatósági alkalmazottak nyugdíja. A honvédelmi miniszter az állami és törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonyának szabályozására szóló törvényt, hivatalközzel a városokhoz és a megyékhez intézett leiratában kimondja, hogy miután a katonai szolgálat állami szolgálat, ennél fogva a törvényhatósági szolgálatba közvetlenül átlépett igazolványos állásúaknak a tényleges katonai szolgálatban eltöltött idejük akkor, midőn a törvényhatósági szolgálatból nyugdíjaztatnak, beszámítandó.

— Szerencsétlenség a csabai vasuti állomáson *Csabáról* jelenti tudóstónk: Ma délelőtti tízenegy órakor vérfagyasztó jelenet játszódott le a csabai pályaudvaron. Egy tehervonat vagonjait állították össze a munkások és tolatás közben *Vas Imre* fékező elhívte az egyik kocsi, mikor a kapcsolót akarja beakasztani. A fékező a kerekek alá került s dacára annak, hogy „*hadd álljon*” jelt adott az állomásfőnök, négy kocsi átment a jobb lábán, amelyet teljesen összetörték a kerekek. A fékezőt a haláltól lélekienlételte mentette meg. Mikor a kocsi alá került, egy ügyes mozdulattal úgy hirta be teste felső részét a sínek közé, hogy a halálos veszedelem közepette addig tudta magát tartani, míg a vagonok elmozdították feleite. A gyors orvosi segítség dacára lábát még ma amputálni kellett.

— Az aradi hitelezők szervezkedése. Az aradi kereskedők és iparosok által szervezett *aradi incassó és tudakozó* egyesület vasárnap, október 4-én tartja meg végleges alakuló közgyűlését és ezzel együtt megkezdí a működését. Hosszu időn át folytatott tervezgetéseknek az első pozitív eredménye ez, amely a kereskedők és iparosok künnlevőségeit minden lehető módon beszédni és érvényesíteni, az egye-

sület tagjait a káros hitelnyújtástól megóvni törekszik. A hitelezőket a súlyos, szinte egészségtelemné vált körülmények késztetik a szervezkedésre és az nem fog az adósok megrehanásához, a hitelforrások elzárásához vezetni, mert az intézmény maga a *reálesztízetések* beszedésére és a káros hitelezés ellen való védekezés eszközeit az egyesület közgyűlésén előterjesztendő ügyrend szabja meg. A közgyűlést október 4-én délelőtti fél tízenegy órakor, az *Aradi Kereskedők Köre* nagytermében tartják meg, s arra a tagokat ez uton is meghívja a szervező bizottság.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézmény helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatai jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvényársaságot (Salacz-utca 6. szám) Ezen intézményi takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadják hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. 2711.

— *Perzsa szőnyegek.* *Perzsa szőnyeg* rak-táram Szabadság tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz Zsigmond.* 3103.

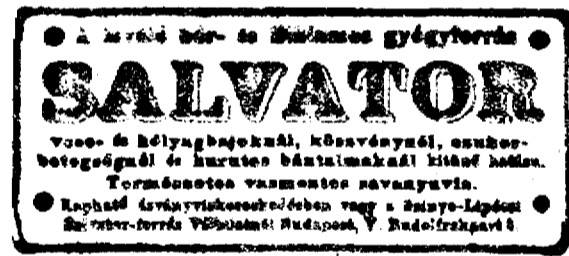
— A legjobb márcslú kiviteli sör csak *Schuch* Ferenc Milleniumi sörcsarnokában kapható. 1007

— A felső légzőutak katarrhusai és köhögés ellen a „*Sirolin Roche*” segít. Tartalmazza a rég bevált cressot szerek összes gyógyhatásait. Nem izgat és teljesen nyugtalan. A mellett pedig oly jó ízű és hónapokon át szívesesen használják. Gyógy-tárakban kapható.

— *Likör aromák* kitűnő likörök előállítására; — *bázilag* — *Vojtek* és *Weissnál.* 191

A mesterséges csecsemő-táplálás

veszélyeitől azok a gyermekek szabadulnak a legbiztosabban, akiket „*Kufeké*”-gyermeklisztrel táplálják. Nincs biztosabb védelem a rettegett hasmenés, hasfolyás, bélfuror, stb. ellen, mint a „*Kufeké*” liszt, melyet első orvosi tekintélyek kitűnőnek ajánlanak. „*A csecsemő*” című tanulságos füzet ingyen kapható az árusító helyeken, vagy *R. Kufeké*, Wien, I.K.

1301

TARKASÁGOK.

(*Szegény angolok.*) Az aradi kereskedelmi iskolában a minap a kereskedelmi földrajzot magyarázta egyik professzor. Anglia hatalmas iparáról beszélt a tanár ur és magyarázat közben a lakosság számára viszonyítottan mutatta ki, hogy milyen hatalmas a szigetország téglá ipara.

A következő földrajzi órán a tanár a feladott leckéből felelteti a diákokat. Mikor Anglia iparára került a sor, az osztály egyik jó matematikusát hívta fel a tanár. A diák nagyon jól és fogékonyan megfelelt a kérdésekre, majd mikor a téglagyártás került szóba, a jeles matematikus így felelt:

— Azonkívül annyira fejlett Angliában a téglagyártás is, hogy minden polgár fejére száz téglá estik . . .

(*As enyhítő körülmény.*) B. járásbíró előtt egy fiatal magánhivatalnok áll, aki ellen apasági kereset van folyamatban.

Gyümölcs élvezete után a gyomor indiszpozíciója esetében stb., valamint **cholera** ellen leghatásosabb óvszerül **COGNAC**-ot gróf **Keglevich István** utódai igyék — Promontor hirneves gyárából. —

NYILTER.

„MINIMAX“

kézi tűzoltó készülék.

A jelenkor legbiztosabb tűzvédelmi eszköze.

Nékülözhetetlen minden üzemből, intézetekben, szállodában, üzletekben, irodákban, lakásokban, gazdaságokban.

Egyszerű, feltétlen megbízható, mindenkor oltásra kész!

Az ár, súly és nagyság **Minimuma** az egyszerűség és használhatóság **Maximuma**. 1904. augusztus 1-étől 1908. január 1-éig hitelesen kimutatott 7642 többnyire igen komoly tüzet oltott. 21

Arájánlással, prospektussal, mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál:

Kneffel Károly és Fia

vaskereskedése és szénüzlete Aradon.

A „Magyar Minimax“ gyár r. t. Arad- és Arad-megyei kizárólagos képviselője.

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhűvel, csúszlól és meghűléseknek, bedörzsöléséknél használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszerháza az „Arany országhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

3137

**Ideggyengesség
Vérszegénység**

• a legbathatósabbban lektádhótk •

Guberferrász

visóval használt kúra által, mely kényes és érzékeny természetű árnán, vagy vérszegénységben jobban ajánlott.

Prága és összes gyógyszerárban, drogáriában és érvényvis-kereskedésekben, kapható legyen.

3897

**Steckenpferd-
Liliom-tejszappan**

• a legkitünőbb a bőrnek. • 2275

Bergmann és Társa Drezda és Teschen a/E., volt és marad a naponként beérkező elismerő levelek szerint a legbathatósabb gyógyszerpattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak vátaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1908. október hó 3.

Keresünk:

Aradra: festéküzletbe segédet.

Budapestre 3 kézimunka és rövidáru szakmabeli segédet.

Vidékre: 1 divat, 2 fűszer, 7 fűszer és vegyes, 3 fűszer, rőfös és rövid, 8 rőfös és divat 3 vas és fűszer, 2 kézmű szakmabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet, több tanoncot.

Alánlunk:

Női irodai alkalmazottakat, kik az Aradi Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfolyamot hallgatták, a gépirásban és levelező gyorsírásban jártasak, 2 könyvelőt, 1 irodistát, 1 pénztárosnőt, délutáni foglalkozásra az írógépkészítésben teljesen jártas ügyvédi irodába alkalmas nei irodatisztet, továbbá 8 fűszer és csemege, 4 vegyes, 2 kézmű. 9 divat, 2 rőfös, 1 rövid és ínszer, 3 rőfös és rövid, és 1 vas és fűszer szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE

HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klejn Sándor, Keppich Zsigmond,
titkár. 411 igazgató.

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

**MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER**

SAVANYUVIZ

A dugó egerése

a légutak megbetegedésénél, a garat és hörgők hurutjánál, tüdő- és mellhártya-gyulladásánál.

Telefon szám 646.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a **Gróf Zselénszky Róbert zimbrói erdőkezelőségének aradi faraktárának kezelőségét átvettem**, és ezt az uradalom elvei szerint úgy mennyiségileg, (Kocsirakományonként vagy bármely kisebb mennyiséget) mint a minőségben kifogástalanul fogom a közönség rendelkezésére bocsájtani.

Tömör kirakásu teljes öl száraz fát szolgálók ki.

Együttal van szerencsém a t. asztalos mester urakat értesíteni, hogy elsőrendű fűrészelt tölgyfapalló és deszkával minden széles, hossz és vastagságban a legjutányosabb áron szolgálók.

Arad, 1908. június hó 10-én.

Tisztelettel

2237

Obláth Béni.

a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ képviselője.

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Dóczy L.: Carmela, Kis Murányvár, Mennyi? Fífine bosszuja, Egy vegyes házasság, Caine Hall: Az örök város, Nagy Irma: Bűnös éjszakák, Guits M.: Pipacsok, Corrad P.: A szeretők iskolája, Kock P.: Az após papa, Pakóts: Egy karrier története, Neera: Egy élet árán, Varsányi: Uriá, tragédia. Gáspár Fer. dr.: V. Ausztrália, Csendes oceáni szigetek, Japán ország, Khina, Szibéria, VI. A tengerészet lovagkora, Daudet E.: A szerelem martirja, Alarcon: A földgolyó, A Norma fináléja, Ambros Zoltán: Leányok, asszonyok, Zsoldos: Barátom a huszárfőhadnagy, Nagy S.-né: A tisztartó leánya, Biró Lajos: Huszonegy novella, Lovik: Az arany polgár, Herczeg F.: Kaland, Kéry Gy.: Friss nyomok.

Németben: Ballestrem: May Karl: In den Cordillern, Die Dame in Gelb, Boy-Ed I.: Ein Echo, Zobelitz: Die Kinder des Herrn von Harthausen Wölfling-Adamovic: Meine Memoiren, Stilgebauer E.: Das Liebesnest, Conrad J.: Im Taifun, Böhme: Die graue Strasse, Bernhard Marie: Vogel Phönix, Michaelis Karin: Gyda, Marriot: Moderne Menschen, Westkirch L.: Kains Entführung, Klinkowström A.: Verlorene Liebesmüh, Nordau: Morganatisch, Vaudere J. de la: Die Stadt des Lächelns, Meiseroy René: Jette, die Probierramsell, Willy: Ein hässlicher Herr, Hirsch Ch. H.: Eva Tumarche und ihre Freunde,

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenként fizetve 8 fillér.

A könyvek ujak és tiszták!

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill,

vagy füzetenként 14 fill.

Kunkel: Nagysád akar télem kis babát? Ormay: Dicsértessék... Ha te engem, — ha én téged... Nincsen olyan barna leány... Huber: Magyar hősök, Fall: Szerencse malacz, Rubens: A hollandi leány, Haven: csavargó, — Strauss O.: A részeg leány, Haupt: Weibi, Weibi, Hetényi: Montignoso, Lebár: Pikantieren, Baka-Baitz J.: Roccoco, Rozsa és pillangó, Baán: Gyónás, Pálkás B.: Iluska csárdás és 4 magyar nóta, Kálmán: Tatárjárás.

A zenemű kölcsöntár 5-ik pótgjegyzéke is megjelent és ingyen kapható.

A legérdekesebb és legkülönbözőbb

társasjátékok.

nagy választékban

kaphatók.

KERPEL IZSÓ,

401

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

Telefon 333. sz.

BAKÁCS MIKSA angol női divattermék

a Minorita-palotában nyitotta meg. (Mezzanin.)

Bükkfaszenet

Legjobb minőségben szállít
— facseti telepeiről —

Blau Gusztáv

Budapest, Váci-körút 26. sz.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

És azt takarék-tűshelyeket, sz és folyosó kerítések, épület vasalások, görredőnyök napellenzők, vas-ágyak, kerli székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint mind a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Építet szárítására vascsarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan szállítottak. 1507

Nagy választék sírkertés mintákból tervezéssel nagyszabású. — A minták megtekinthetőek a műhelytelepen.

Heim Ferenc

képesített kőművesmester

Arad, Jóna-utca 36. szám.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy az

építkezési szakmába vágó

mindennemű új épületek, lakházak, magtárak, istállók építését a mai kor igényeinek megfelelően a lehető legjutányosabb árban készítik, ugyancsak célszerű átalakítások és kisebb-nagyobb javításokat, s megbízás folytán a szükséges tervezetek készítését a legelőnyösebb feltételek mellett vállalom. Miért is a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, tisztelettel

Heim Ferenc,

képesített kőművesmester.

BUZIASI PHÖNIX ÁSVÁNYVÍZ

Kitűnő hatású vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdús, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített, **rendkívül üdítő asztali víz.**
Üdít, gyógyít! Orvosilag ajánlva.
Ivógyógyomódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fűvényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buziasli gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn
Főraktár: STAUDT MIKLÓS, Arad, Boros Béni-tér 22. Telefon 854. — Kapható minden főszertartókedvelőben és vendéglőben.

Szalonna

elsőrendű magyar perzselt, sózott vastag hófehér, egészségesen, tisztán kezelve. egy-egy oldal súlya 35-től 70 kilogrammig — gazdasági cselédek, munkások, aratók és más munkások részére — a legolcsóbb napi áron, továbbá

csépléshez köszén, gépolaj és kenőcs, kitűnő minőségű

kender és jutta, zsákok és ponyvák, kocsik-kenőcs,

mütrágya az őszi idényre, építkezési anyagok,

kőso, marhasó préselve és por alakban.

Kapható 647

az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezeténél.

ARAD, Boros Béni-tér és Verbőczy-u. sarkok.

Nem szövetkezeti tagok is a legjutányosabban lesznek kiszolgálva.

Több mint 25 év óta elismert legolcsóbb bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

divat, kézmű, rövidára és fehérnemű üzlete

„kék golyóhoz”

Arad, József főherceg-ut II. szám

(Karolina-utca sarkán.)

Legújabb himzett batisztok, Zep-hirek, ruhavásznak, kartonok, napernyők remek színekben, csipkék és himzések csoda olcsó árakban, trikók, kesztyűk, harisnyák, szalma kalapok, gyermekcipők és ruhák nagy választékban, rendkívül olcsón árusítatnak **Kilényi C. és Társánál.**

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

A legkiválóbb

FÜSZER

sülthöz, pástétomhoz, leveshez, stb. hez csak a

CUF-FÜSZERE.

Az ujkor legnagyobb vívmánya. — Sokszorososan kitüntetve. —

Szakácskönyvek és próbák

ingyen

kaphatók

Éles Árminnál

ARADON. 2896

Saját termésű kitűnő tisztán kezelt magyarádi

ó és peccsenyeborok

úgy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kapható

Winter Adolf

Ugyvédnél 555

ARADON,

Doák Ferenc-utca 40. sz. alatt.

Benoid-gáz a legolcsóbb világítás

Kastélyok villák, színházak, szanatóriumok, kórházak, hotelok, vendéglők, gyárak, laboratóriumok, állomások, kazárnyák templomok, iskolák, közönségek és kis városok részére

50 normálgyertyafényű láng óránként csak 16 fillérbe kerül!

Nem szétlén! Bekötés nélküli! Leggyorsabb kezelés! Bel- és külföldi elismert nyilatkozatok. Bel- és külföldi szanatóriumok. Számos kiállítás. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ad:

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság

ARAD, Pécska-tér 13/14.

Telefonszám: 501.

Költségetes ingyen, minden kötelezettség nélkül.

Telefonszám: 561.

Sirolin

... a tüdőgyógyászatban és a légutak betegségeiben.

Többetegség, köhögés, szorítás, influenza

... a légutak betegségeiben és a tüdőgyógyászatban.

„Roche”

... a tüdőgyógyászatban és a légutak betegségeiben.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sv.)

5951

Ne mulassza el!

Meglepő szép őszi kalap újdonságaimat kirakataimban vagy üzletemben megtekinteni.

Állandóan újdonságok!

Elősmert jó áruk. Olcsó fix áruk.

Alapítva 1860. Állami távbeszélő 318.

MÜNZI.

elsőrendű fehérnemű, kalap és url divat üzlet

== ARAD. ==

Állami tisztviselők szállítója. — A es. és kir. 33. gy. ezred tisztikarának szállítója. 171

URSUS

a legökéletesebb rendszerű

BORSAJTÓ

a 3-ik erőátvitellel felülmúlja minden más szerkezetű sajtó nyomóképességét, ACZÉL-esavar és ke retszerkezettel, a must vasrészekkel nem érintkezik miáltal a bor megfeketedését kizárja, a törköly egy darabban kivethető.

Képes árlap pincefelszerelési cikkekről és borsajtókról ingyen és bérmentve. 2789

Tóth Gyula Debrecen.

Telefon szám 161.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Befőtőmönstere.

Állítja minden berendezést és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT

... mindenféle nyomtatási munkát gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben jótéves árban készítenek el.

Cjegyzék és esküvői kártyák, ponton és címes kártyákban ..

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évi 24 korona.

1 hónap 2 korona.

Külföld:

1 évi 28 korona.

1 hónap 3 kor. 40 f.

Hirdetési díjak külön.

Külföldi díjak

1868 óta forgalomban. Berger-féle gyógy-kátrány-szappan,

Arad kórházak által ajánlva, Európa legelső kórházában kipróbálva.

mindennemű bőrkülsők

Arad, nevetségos itálai pikkely-ebőr, általánosan károsító, a bőrt megérintve, viszketést, hólyagot, lázot, fejfájást, és sok más egyéb okoz. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a fűszertartalmú kátrány-szappanok 40%-át, és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Képzelt bőrbetegségekkel szemben alkalmazható kátrány-szappan. Képzelt a

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Minél gyorsabb kátrány-szappan az arcbőr tisztáltaiságát elősegíti, a gyermeknek viszketéssel járó bőrbetegsége ellen is nagy mértékben hatásos, mindenféle fűszertartalmú kátrány-szappanoktól megkülönböztetve.

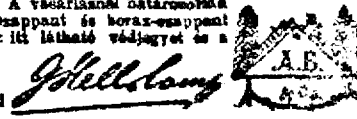
Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

Arad, glicerín-tartalommal és szappan. Minél gyorsabb kátrány-szappan az arcbőr tisztáltaiságát elősegíti, a gyermeknek viszketéssel járó bőrbetegsége ellen is nagy mértékben hatásos, mindenféle fűszertartalmú kátrány-szappanoktól megkülönböztetve.

Berger-féle borax-szappan

Képzelt, naposítás, szepiló, szappanok és egyéb bőr-kezelők ellen.

Arad minden fajának 70 fillér használati utasítással együtt. A vásárlásnál határozottan Berger-féle kátrány-szappant és borax-szappant kérjen és nézze meg az ill. látható védjegyét és a G. Hell & Comp. cégjelét minden csomagján.

Képzelt minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Kapható minden győgytérben és használati utasítással együtt. Minden egyes győgy- és gyógykezeléshez, mely Berger-féle kátrány-szappant, a minden csomagban mellékelt használati utasítással is megismerhető.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a városi árveházban szükséges sertés zsir, sertéshus és sertés aprólék szállításának biztosítása iránt folyó évi október hó 12-én d. e. 1/2, 11 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár 88 korona 10 fillér kilogrammonként.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárba.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. sz. kódszámú árlejtési megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1908. évi szeptember hó 28-án tartott üléséből.

Gazdasági szék.

4104-1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város igazoló választmánya által összeállított 1909. évi legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok és póttá-

gok névjegyzékét az 1886. évi XXI. t.-e. 28. §-a értelmében 1908. évi szeptember 28-tól kezdődő és 1908. évi október 12-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra Aradon, a városháza I. emeletén levő hivatalomban közszemlére kiteszem azzal, hogy jogukban áll az érdekelteknek a közszemlére kitétel ideje alatt a hivatalos órák alatt azt betekinteni és Arad sz. kir. város bíráló választmányához, az ellen ugyancsak folyó évi szeptember 28-tól október 12-ig terjedő időben felelősséggel elhatározni. A felelősségek hivatalomban nyújtandók be. Arad, 1908. szeptember 26.

Varjassy,
polgármester.

DISZMÓMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZE

DISZDOBOSOK
FÉNYVÉPÁRTÓK
MONTIÓR KÖTÉS.

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZE

DISZDOBOSOK
FÉNYVÉPÁRTÓK
MONTIÓR KÖTÉS.

406—1908. g. sz. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi árva-házban 1909. évben szükséges tej szállítása iránt folyó év október hó 12-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár 22 fillér literenként.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárba.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. számú szobában az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1908. évi szeptember hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

3930—1908. év szám.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesintézet 1909. évi szükségletét képező:

I. építési anyagok (oltatlan mész és élesszemű marosi homok).

II. Fa-anyagok (puha és kemény, épület és műhelyfák).

III. Házi és erdei iparcikkek (favilla, tövisborona, nyirágseprű, keréktalpa és faszén).

IV. Kötélgyártó anyagok és munkák (kender, kócz, kötél és zsinegfélék).

V. Ruházati cikkek (koosis, csikós és lovászfű csizmák) biztosítása céljából 1908. évi október hó 26-án a ménesbirtok igazgatóságánál versenytárgyalás tartatik.

Akik bármely cikk szállítására pályázni kívánnak, egy koronás bélyeggel ellátott ajánlataikat a fentebb mondott nap délelőtt 10 óráig nyújthatják be alulírott igazgatósághoz, hol a szükséges cikkek részletezett jegyzékét tartalmazó ajánlati űrlapokat és szállítási feltételeket megkaphatják.

Az ajánlatokkal bánatpénzt letenni nem kell, de a földmivelésügyi m. kir. Miniszter Ur Ó Nagyméltósága jóváhagyásának fentartása mellett nyertesnek ítélt pályázók az általuk szállítandó áru értékének 10%-át készpénzben, vagy állami letételre alkalmas értékpapírban biztosítékként a felszólítás vételétől számított három nap alatt tartoznak a ménesbirtok pénztárába beküldeni.

Mezőhegyes, 1908. évi szeptember hó 20-án.

3066

A m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága.

NIGRIN

legjobb
cipőtisztítószer

mely a legpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. Nigrin egészségi szempontból melegen ajánlható, mert Nigrin folytonos használatnál is a bőrt légmentesen el nem zárja, úgy hogy a láb kipárolgását nem akadályozza.

St. Fernolendt, csász. és kir. udvari szállító BÉCS.

Mindenütt kapható.

6004

Kitűnő buzatermő fekete földek és kaszálók, olesón, kedvező fizetési feltételekkel vásárolhatók 10—50—100 holdas darabokban.

A földek Biharmegyében, ÉRKESERŰ község határában Érselind vasuti állomás közelében, Székelyhid, Érmihályfalva, Diószeg városok tőszomszédságában teküsznek, Debreczentől és Nagyváradtól egy óra alatt elérhetők, kisholdanként 500 koronába kerülnek. Holdanként 100 korona készpénzben fizetendő, többet kölcsönrel fedezzük.

A föld azonnal, esetleg tavasszal vehető át. 5809

Bővebb felvilágosítást nyújt:

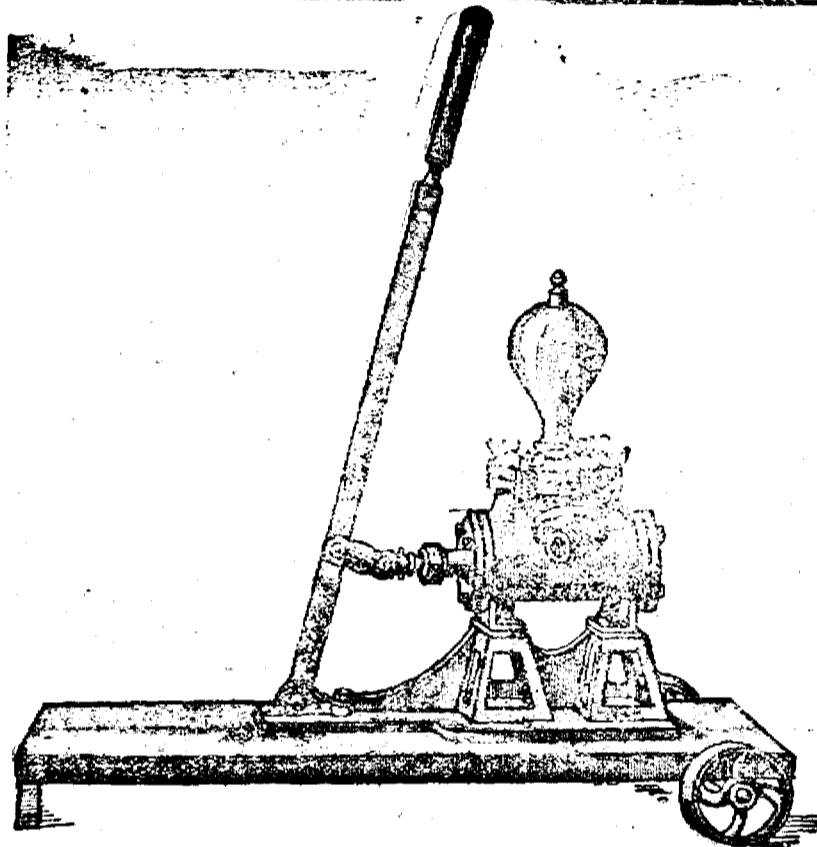
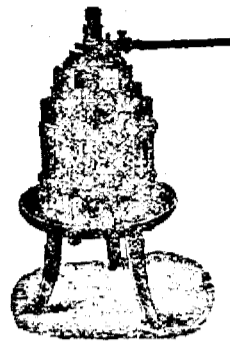
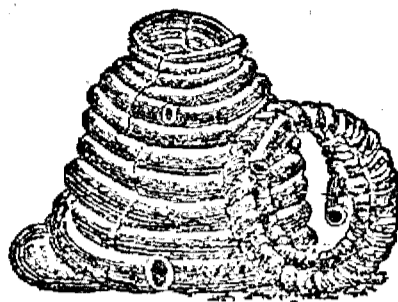
KLÁR ANDOR bankirodája **DEBRECEN**

és Bagamér község főjegyzője **BAGAMÉR**, Bihar-megye

Kovács Soma és Tsa. Arad,

gép, műszaki és pinczegazdászati eszközök gyári raktára.

Kühne E. mosoni gépgyáros kiz. képviselője.

**Mabille, Borsajtók, Szőlőzuzók, Bogyózók, Kutak
Szivattyuk, Tömlők!**

Negyedórán belül megszünteti a

Fejfájást

hirneves

Rozsnyai fejfájás elleni pastilla

1 darab 20 fillér. 6 darab ára 1 korona.

Páratlan hatásu

gyomorerősítő-szer

a Rozsnyai-féle

Kárpáti gyomorcsépp.

Kapható csakis:

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárban

301

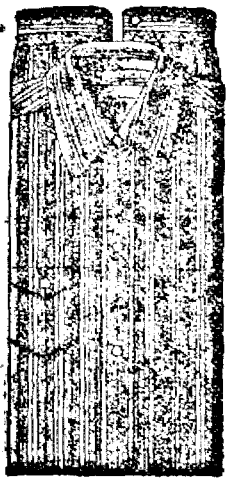
Arad, Szabadság-tér.

FISCHER nagy áruháza

Arad, Szabadság-tér 12. sz.

1101

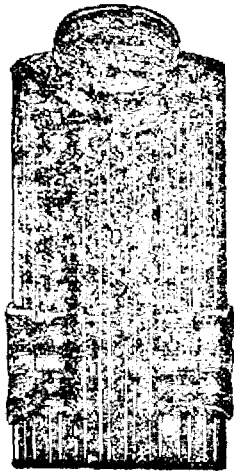
— Elismert legolcsóbb bevásárlási forrás. —

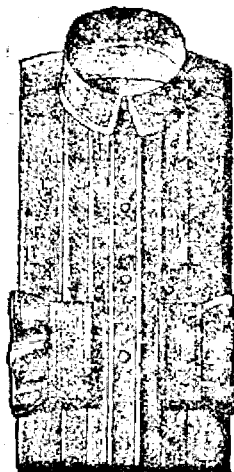
Férfi és fiu nyári ing ferint — 99 kr.

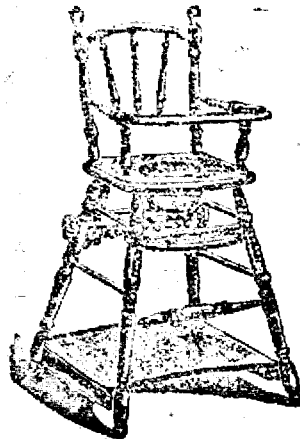
Jó mosó Levantin férfi Sport ing frt. 1.25.

Elegáns divatos francia Batist férfi Sport ing frt. 1.50.

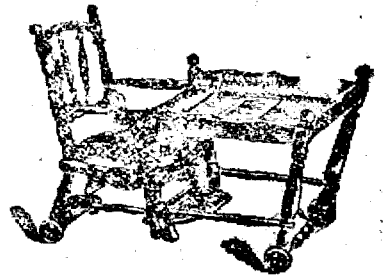

Valódi angol Saphier férfi sport ing frt. 1.75.

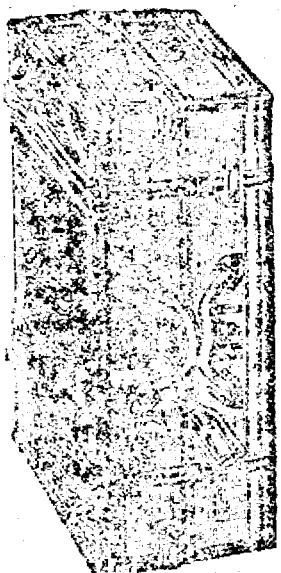

Szabadalmazott gyermek Reformszék. nélkülözhetetlen minden gyermeknél. ára frt. 6.50, 7.50, 8.50.

Szabadalmazott gyermek Reformszék. nélkülözhetetlen minden gyermeknél. ára frt. 6.50, 7.50, 8.50.

Elegáns Princess Gyermekkoesi frt. 15.—, 17.—, 19.—, 25.—, 30.—.

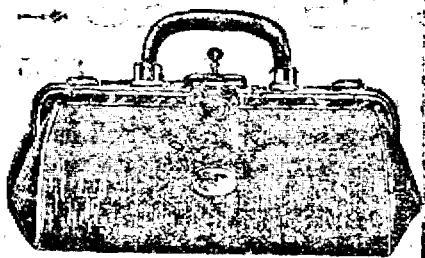
Utazó Bőrönd, finom vitorlavászonból vagy fekete műbőről frt. 4.50, 5.50, 6.10

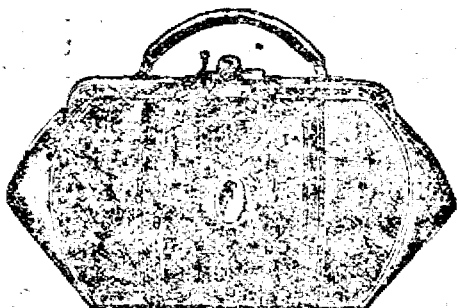
Utazó kefe barna vagy fekete bőr vás. oaból frt. 1.50, 2.50, 3.50 f.

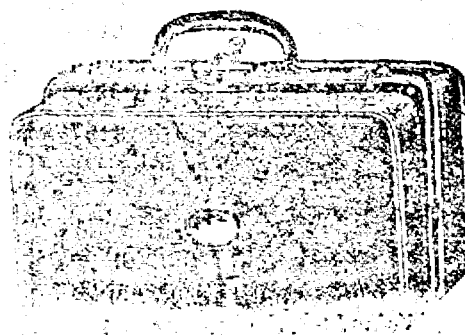
Gyermekkoesik nagy választékban frt. 5.—, 6.50, 7.50, 8.50.

Kézi aktatáska frt. 2.25, 3.50, 4.50.

Bőr utaztat utazó kézi táska frt. 1.—, 1.25, 1.50, 1.75.

Fekete bőr utazó kézi táska frt. 2.50, 3.50, 4.50, 5.50.

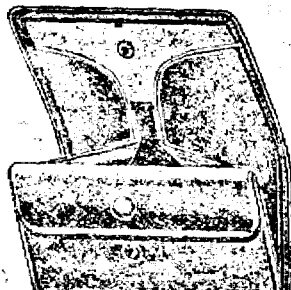
Finom barna, valódi bőr kézi utazótáska elegáns kivitelben frt. 5-től 10-ig.

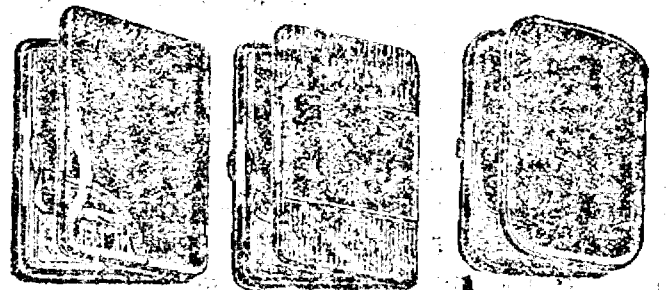
Nagyválaszték női kezítésekben frt. —.50, 1.150, 5.

Zseb névjegy és papír pénztárcák valódi bőrből —.50, —.75 kr. frt. 1.—, 1.50, 2.—

Valódi bőr zsebpénztárcák frt. —.50, —.75 l.—, 1.50-ig.

Nagy választék valódi bőr cigarettá-, szivar- és dohánytárcákban frt. —.50, —.75, 1.—, 1.50, 2-ig.

Vidéki rendelések pontosan és gyorsan eszközöztetnek.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil Janos és Társa budapesti festékgyáranál festékével.